

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

Suvi 2015

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

PÄÄSTEAMET

Sisukord

1

Sissejuhatus 3

Päästeameti veeohutusalased tegevused
Uuringu taust

2

Uuringu kokkuvõte 7

3

Teadmised 10

4

Hoiakud 25

5

Käitumine 32

6

Ennetav käitumine 38

7

Riskikäitumine 47
Indeksivälised teemad

8

Indeksid 2015 54

9

Lisad 59

1

Sissejuhatus

Päästeameti veeohutusosalased tegevused
Uuringu taust

Päästeameti veeohutusosalased tegevused

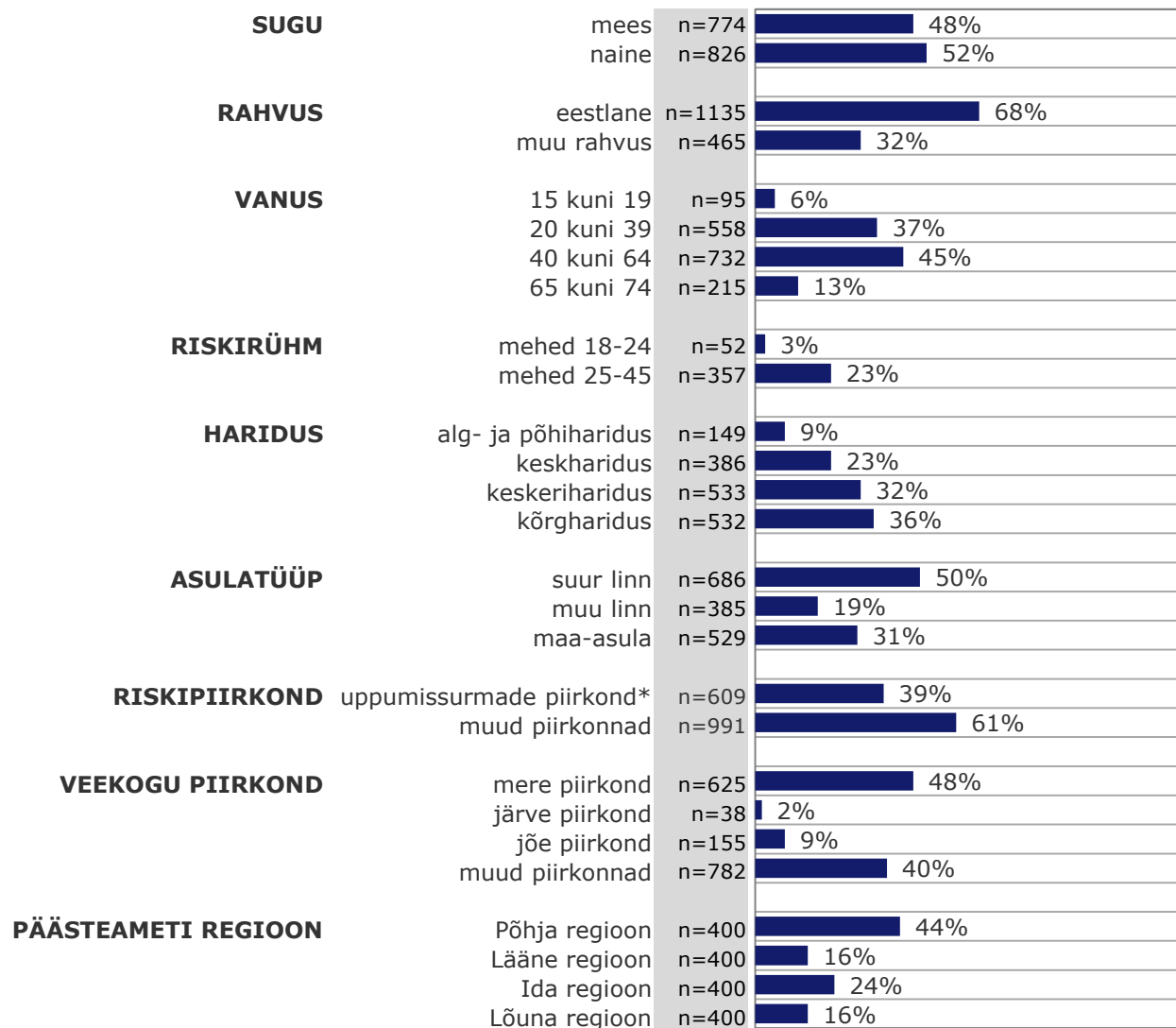
- **Päästeamet on suviseid veeohutusosalaseid elanikkonda hõlmavaid sotsiaalkampaaniaid läbi viinud alates 2010. aastast.** 2015. aastal uppus suveperioodil (juuni-august) Eestis kokku 14 inimest, võrdluseks 2014. aastal samal perioodil uppus poole rohkem inimesi (31 inimest).
- **2015. aasta suvel läbi viidud kampaania „Ära lase purjus sõbra vette!“ ...**
 - fookuses oli alkoholijoobes vette mineku ohtlikkuse ning lähedaste inimeste sekkumise vajalikkuse rõhutamine,
 - eraldi pöörati tähelepanu 18-45aastastele meestele,
 - aktiivne periood kestis 8. juunist kuni 28. juunini 2015. a ning teine aktiivne periood kestis 20. juulist kuni 2. augustini 2015.
 - **Suvise veeohutuskampaania tulemused:**
 - Päästeameti veeohutuskampaania kogumärgatavus on endiselt kõrge – **üheksa kümnest 15-74aastasest eestimaalasest on seda märganud.**
 - **Eestimaa elanikud on sõltumata sõbra joobest pigem valmis takistama teda vette minemast ning see osakaal püsib muutumatuna 60% ümber. Pereringis on veeohutusest rääkinud sarnaselt eelmisele aastale ligikaudu iga neljas,** seejuures vestlused on enda sõnutsi mõnevõrra enam sisukamad (räägitakse nii ennetamisest kui ka käitumisest ohusituatsioonis). Vähenenud on suhtumine, et veeohutuse teema mind ei puuduta.
 - **Kolmandik inimestest on ohutuspäevadest teadlikud** ning vaid kümnendik on neid ka ise külastanud.
- **Muud Päästeameti tegevused 2015. aastal**
 - 2015. aastal viidi läbi 18 ohutuspäeva, neist 6 olid otseselt seotud suvise veeohutuskampaaniaga.
 - Veeohutusosalaseid koolitusi viidi läbi 252.

2015.a veeohutusosalased	koolitused	Ohutuspäevad	
region	osalejate arv	osalejate arv	kokku
Ida region	1664	240	1904
Põhja region	941	1500	2441
Lõuna region	1882	2720	4602
Lääne region	1551	1800	3351

Uuringu eesmärk ja metoodika

- **Uuringu eesmärk oli jätkata aastatel 2011–2013 läbi viidud veeohutusalase teadlikkuse seirega ning korrata 2013. aastal uuendatud veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuringut.**
- Uuringu viisime läbi perioodil 4.–27. august 2015.
- Kasutasime CATI metoodikat ehk telefoniintervjuusid. *Täpsem metoodika ja valimi kirjeldus aruande lisades.*
- Küsitletavate sihtrühm: 1600 Eesti elanikku vanuses 15–74 aastat.
- Küsitluse käigus helistasime juhuslikult genereeritud mobiilinumbritele, luues nii kõikidele mobiilikasutajatele võrdse võimaluse uuringus osaleda. Nii on Eesti elanikkond parimal võimalikul viisil esindatud, sest 96% Eesti elanikest vanuses 15 või enam aastat kasutab mobiiltelefone, koguni 59% elanikkonnast on kättesaadav ainult mobiililt.
- Aruande koostamisel vaadeldi uuringutulemusi olulisemate sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes, sh ka 18–45aastaste meeste ehk veeohutusalase riskirühma hinnanguid. Tulemuste esituses arvestati eelkõige hii-ruut (tulemuste usalduspiire arvestav statistik) statistiku põhjal eristuvaid tunnuseid. Küsimuste puhul, mida oli võimalik võrrelda eelmiste aastatega, on võrdlused toodud erinevate teemade vahekokkuvõtetes.
- Uuringu tellija on Päästeamet. Tulemuste omandiõigus kuulub uuringu tellijale.

Uuringus osalejate profiil

***Uppumissurmade piirkonna defineerimisel lähtuti:**

- Uppunute statistikast perioodil 2013-2015
- Uppumiskiirikkonnaks loeti vallad ja linnad, kus selle perioodi jooksul oli vähemalt 2 uppunut

2

Uuringu kokkuvõte

Põhijäreldused

- Vastavalt uppumissurmade statistikale on **2015. aastal perioodil juuni-august uppunud 14 inimest, mis on poole vähem kui 2013. ja 2014. aastal samal perioodil** (2013. a 30 uppunut, 2014. a 31 uppunut). Vaatamata sellele, et 2015. aasta juunikuu ja juulikuu olid keskmisest jahedamad, on Päästeamet kahtlemata head tööd teinud.
- Võrreldes 2013. aastaga on **veeohutuseindeks paranenud 3,4 punkti** (63,4→66,8) ning seda eelkõige elanikkonna **teadlikkuse ja käitumise arvelt**. Hoiakutes suuri muutusi toimunud ei ole, kuid see ongi pikaajalisem protsess ja seetõttu on oluline põhiliste sõnumite perioodiline meeldetuletamine ning teema olulisuse üleväl hoidmine kommunikatsioonis.
- Võrreldes 2013. aastaga on **elanikkonna teadmised talvistest ja kevadtalvistest veekoguohutusest märkimisväärselt paranenud**, osatakse nimetada rohkem reaalseid ohte. **Teadmised suviste uppumissurmade põhjustest on ka sel aastal väga kõrgel tasemel** (ebakainet olekut kui peamist uppumissurmade põhjustajat oskas välja tuua üheksa inimest kümnest).
- **Kahe aastaga on märkimisväärselt tõusnud hädaabinumbri teadmine**, numbrit 112 oskas nimetada 94% vs. 2013. aastal 83%.
- Võrreldes 2013. aastaga on **tähelepanuväärselt kasvanud päästevesti äramainimine** peamise ohutusvarustusena paadisõidul (91%→96%).
- Viimase kahe aastaga on mõnevõrra **paranenud lastega perede käitumine kui hoiakud laste järelevalvesse**. Kui 2013. aastal pidas 9-aastase lapse üksinda ujuma laskmist kas kindlasti või pigem lapsevanemapoolseks hooletuseks 63% peredest, siis 2015. aastal on see kasvanud 69%-le. Suurem hüpe on toimunud aga käitumises – 78% peredest väidab, et rannas olles hoiaksid 9-aastaselt lapsel pidevalt silma peal nii kaldal kui ka vees (2013. a 69%). Samuti on langenud oma pere lapse lubamine teiste lastega (ilma vastutava täiskasvanuta) ujuma laskmine.
- **Kahe aastaga on kasvanud nende osakaal, kes ujuvad vaid rannavalvega ujumiskohtades** (19%→25%).

Soovitused

- Lähtuvalt uppunute statistikast uppus 2015. aasta suvekuudel (juuni-august) 4 meest vanuses 23–46 aastat, kes olid enne uppumist tarvitanud alkoholi või narkootikume. See on läbi aegade väikseim arv sellel perioodil. **Seega Päästeameti riskirühmast ja uppunute arvust rääkides tuleks rõhutada just Päästeameti kampaania riskirühma kuuluvate uppunute arvu vähenemist.**
- **Jätkuvalt tuleks meeles pidada sihtrühma 18-45aastased mehed**, kuivõrd nende ujumisoskused (ilmselt reaalselt ongi) on nende endi hinnangul keskmisest märksa paremad, **kuid sageli kipub see sihtrühm mõtlema ja käituma teistest märksa riskantsemalt** (suhtumine päästevesti vajalikkusesse ja selle kandmine, suhtumine paadiga sõitmisesse alkoholijoobes ning alkoholijoobes paadiga sõitmise ja ujumise kogemus, valmisolek takistada joobes sõpra, ujumiseks mitte mõeldud kohtade küllastamine, vettehüpete tegemise kogemus jms).
- **Mitte-eestlaste sihtrühm vajab senisest suuremat tähelepanu.** Kuigi nii mõnegi alkoholi ja laste järelevalvet puudutava küsimuse puhul on mitte-eestlaste hoiakud ja käitumine eestlaste omast isegi rangemad, siis teiste küsimuste puhul on käärid eestlaste ja mitte-eestlaste vahel üsna suured (nt erinevad teadlikkuse küsimused, numbri 112 teadmine, päästevesti vajalikkus ja kandmine jne).
- **Kindlasti tuleks pöörata tähelepanu (väga) heade ujumisoskustega inimestele**, kuna vaatamata sellele, et sageli on nende teadmised ohtudest üsna head või keskmisest isegi paremad, siis mitmetes küsimustes on näha, et ennetust ei peeta enda puhul niivõrd tähtsaks (nt keskmisest enam esines hoiakut, et päästevest on vajalik ujumisoskusteta inimestele või ka paadijuhile; seltskonna eest vastutajale on kerge alkoholijoove lubatud või ujumiseks kasutatakse sagedamini ujumiseks mitte tähistatud randu või n-ö metsikuid kohti jms).

3

Teadmised

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

PÄÄSTEAMET

Kokkuvõte elanike veeohutusteadlikkuse kohta (1)

- Sarnaselt 2013. aastaga peetakse peamiseks **suviste uppumissurmade põhjustajaks ebakainet olekut, nii arvab üheksa inimest kümnest (91%)**. Pooled vastajad tõid ühe uppumise põhjusena välja **oma võimete ülehindamise** (võrreldes 2013. aastaga kasvanud: 45%→50%) ning veidi enam kui kolmandiku (36%) arvates on õnnetusjuhtumite üheks peamiseks põhjuseks **ebapiisav ujumisoskus**. Viimase kahe aastaga on mõnevõrra tõusnud ka nende osakaal, kes näevad ühe uppumissurmade põhjusena **tundmatus kohas ujumist/vette hüppamist** (23%→28%).
 - Võrreldes meestega oskasid naised sagedamini välja tuua järgmisi surmajuhtumeid põhjustavaid ohte: ebakaine olek, tundmatus kohas ujumine/vette hüppamine, laste järelevalveta jätmine ja terviserike.
 - Kui eestlaste hinnangul on keskmisest enam uppumissurmade põhjusteks ebakaine olek, oma võimete ülehindamine, tundmatus kohas ujumine ja vette hüppamine ning paadisõidul turvavarustuse mittekasutamine, siis muukeelsed Eesti elanikud nägid seevastu keskmisest enam surmajuhtumite põhjustena laste järelevalveta jätmist, külmas vees tekkinud krampe ning rannavalveta kohas ujuma minekut.
 - Peamiste uppumissurmade põhjuste mainimisel võib märgata teatavaid erinevusi ka vanusegruppide lõikes. Kõige nooremad, 15–19aastased, mainivad ohuna keskmisest sagedamini tundmatus kohas ujumist, 20–39aastased räägivad keskmisest vähem oma võimete ülehindamisest ja tundmatus kohas ujumisest, 40–64aastased mainivad keskmisest enam just oma võimete ülehindamist ning 65–74aastased mainivad keskmisest vähem ebakainet olekut ning suudavad keskmisest vähem üldse mingisuguseid ohte nimetada.
 - Riskirühma mehed vanuses 18–24 aastat mainisid ootuspäraselt keskmisest oluliselt vähem laste järelevalveta jätmist ning riskirühma meeste puhul, kes on vanuses 25–45 aastat, esines keskmisest vähem tundmatus kohas ujumise kui ohu väljatoomist ning võimaliku terviserikke mainimist.
 - Võrreldes 2013. aastaga mainitakse vanemas riskirühmas tunduvalt sagedamini oma võimete ülehindamist (41%→51%), ent langenud on ebakaine oleku nimetamine (95%→89%).
 - Uppumissurmade riskipiirkonnas nimetati küll suhteliselt vähe, kuid keskmisest enam mõtlematut käitumist (6%).
 - Merepiirkonnas elavad inimesed tõid suvise uppumissurmade põhjusena keskmisest enam välja külmas vees tekkivaid krampe (11%) ja ebasoodsaid ilmastikuolusid (6%).
 - Mõningad erinevused esinesid ka regiooniti. Päästeameti Põhja regioonis mainiti keskmisest enam külmas vees tekkivaid krampe (12%). Lääne regioonis räägiti keskmisest rohkem oma võimete ülehindamisest (57%) ning keskmisest vähem külmas vees tekkivatest krampidest (4%). Ida piirkonnas olid keskmisest aktuaalsemad tundmatus kohas ujumine ja vettehüpped (34%), rannavalveta kohas ujuma minek (6%), muud ohud (7%).

Kokkuvõte elanike veeohutusteadlikkuse kohta (2)

- **Mõeldes talvistele ohtudele veekogule minnes mainiti ka 2015. aastal enim nõrgale jääle minemist (78%), mis oli ka 2013. aastal kõige sagedamini mainitud ohutegur (67%). Neljandik pidas **ilmastikuoludega mittearvestamist** ohtlikuks (võrreldes 2013. aastaga kasvanud: 18%→25%) ning 15% tõi ohtu sattumise põhjusena **keelu korral jääle minemise**.**
- Meeste ja naiste teadlikkuses talvistest veeohtudest märkimisväärseid erinevusi ei esinenud.
- Kui eestlaste seas räägiti keskmisest enam nõrgale jääle minemisest, siis muukeelsed elanikud tõid keskmisest enam talviste ohtudena välja keelu korral jääle mineku, ettevaatamatuse ja alkoholi. Samuti oli mitte-eestlaste hulgas keskmisest enam neid, kes ei osanud talviseid veeohte üldse välja tuua.
- Kõige noorematest, 15–19aastastest, oskas nõrgale jääle minekut ühe peamise ohutegurina näha lausa üheksa inimest kümnest. Küll aga keskmisest vähem osati välja tuua ilmastikuoludega mittearvestamist ja alkoholi. Kõige vanem vanuserühm, 65–74aastased, oskas keskmisest enam nimetada keelu korral jääle minemist, kuid nende seas oli ka keskmisest enam neid, kes ei osanud küsimusele üldse vastata.
- Talviste ohtude nimetamisel ei erinenud riskirühma kuuluvad mehed keskmisest olulisel määral. Küll aga nimetasid 18–24aastased mehed keskmisest vähem talvise ohuna merel liiga kaugele minemist.
- Põhja regioonis mainiti keskmisest sagedamini inimeste endi mõtlematut käitumist (8%). Ida regioonis tuli keskmisest tihedamini jutuks alkohol (7%) ja lastega seotud ohud (3%).
- Järvede läheduses elavad inimesed nimetasid keskmisest enam ohtudega mittearvestamist (13%).
- **Kevadtalvistes oludes nõrga ja ohtliku jää äratundmisel ei ole elanikkonna seas väga selget pilti**, 12% kõikidest vastajatest ei osanud ühtegi ohtu välja tuua ning ka enim mainitud ohte mainis vaid pisut enam kui kolmandik vastanutest. Siiski, kõige nõrgema ja ohtlikuma jääga piirkonnaks veekogul peetakse **kiirevoolulisi kohti või jõelõike (39%), kaldaäärt (38%) ning jõesuudme alasid (24%)**. Teisi nõrga ja ohtliku jääga piirkondi nimetati juba märksa vähem. Võrreldes 2013. aastaga on märkimisväärselt kasvanud nende osakaal, kes tõid ohtliku piirkonnana välja kaldaääre (30%→38%) ja jõesuudme alasid (15%→24%).
- Kuigi võrreldes 2013. aastaga on peamiste kevadtalviste ohtude mainimine nii meeste kui ka naiste seas mõningal määral kasvanud, siis endiselt on mehed erinevatest nõrga jääga seotud ohtudest paremini informeeritud (ei oska öelda osakaal naiste puhul 16% vs. 9% meeste puhul). Mehed mainisid keskmisest enam kiirevoolulisi kohti, jõesuudme alasid ja allikaid, naised aga mere ja merejääga seotud ohte.

Kokkuvõtte elanike veeohutusteadlikkuse kohta (3)

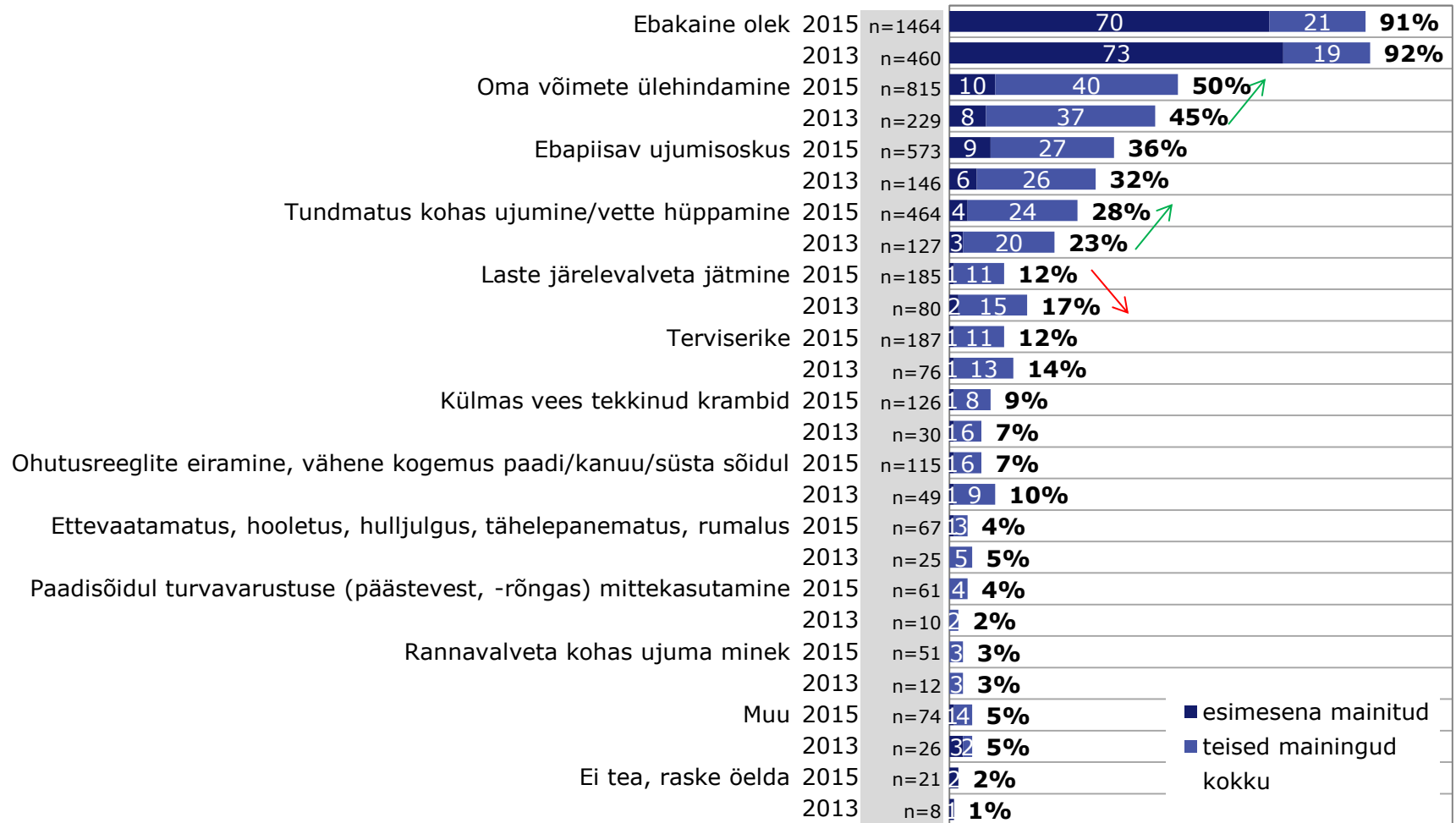
- Võrreldes muust rahvusest Eesti elanikega on eestlased erinevate kevadtalviste jääga seotud ohtudega paremini kursis (ei oska öelda osakaal muukeelsete seas 18% vs. 10% eestlaste seas). Eestlased oskasid keskmisest enam ohtudena välja tuua järgmisi kohti: kiirevoolulised kohad, jõesuudme alad, allikad, kõrkjate ja pilliroo piirkond; kuid keskmisest vähem mere ja merejääga seotud ohte ning seda, et jää on nõrgem veekogu keskel.
- Riskirühma kuuluvate nii nooremate meeste kui ka vanemate meeste puhul ei esinenud suuri erinevusi keskmisest.
- Erinevate vanuserühmade puhul esines mõningaid erinevusi, mõnevõrra teadlikumad erinevatest ohtudest olid elanikud 40 ja vanemad. 15–19aastased oskasid keskmisest enam nimetada kevadtalvise veekoguga seotud ohuna kaldaäärt, kuid nimetasid keskmisest vähem kiirevoolulisi kohti, jõesuudme alasid, allikaid ja laevateede lähedust. 20–39aastased ütlesid keskmisest sagedamini, et jää on kõige nõrgem veekogu keskel, kuid keskmisest vähem nimetati jõesuudme alasid ja allikaid. 40–64aastased teadsid rohkem nimetada jõesuudme alasid, allikaid, laevateede lähedust, paadisilla lähedust ning muid ohte. Kõige vanemad, 65–74aastased, nimetasid keskmisest enam allikaid, kuid keskmisest vähem kaldaäärt ja seda, et jää on nõrgim veekogu keskel.
- Uppumissurmade riskipiirkondades elavad inimesed oskasid keskmisest sagedamini ohupiirkonnana välja tuua jääs olevaid tumedaid kohti (9%).
- Regiooniti olid mitmetest kevadtalvistest ohtudest teistest teadlikumad Lõuna piirkonna elanikud, kes tõid keskmisest enam välja järgmisi ohtlikke kohti: kiirevoolulised kohad (48%), jõesuudme alad (31%), allikad (24%), kõrkjate ja pilliroo piirkond (19%), torude suudmed (6%); ja arusaadavalt keskmisest vähem toodi välja merepiirkondi (4%). Ootuspäraselt räägiti põhja piirkonnas rohkem mere ja merejääga seotud ohtudest (12%). Lääne piirkonnas mainiti keskmisest enam allikaid (20%).
- **Viimase nelja aastaga on teadlikkus hädaabinumbri 112 elanikkonnas jõudnud rekordtasemele** (94% 2015. a, 83% 2013. a, 88% 2011. a), **oluliselt on langenud ka teiste numbrite nimetamine** (numbri 110 nimetamine 5% 2015. a, 15% 2013. a ja 7% 2011. a). Kuigi teadlikkus numbrist 112 on kõrge kõikides sihtrühmades, siis jääb muukeelse elanikkonna informeeritus ka sel aastal mõnevõrra alla eestlaste teadmistele.
- **Peamise ohutusvarustuse** nimetamisel paadisõidul nimetatakse jätkuvalt konkurentsitult **päästevesti** (96%), mille mainimine on viimase kahe aastaga isegi mõnevõrra kasvanud (91%→96%). Ka teisena enam mainitud **päästerõnga** nimetamise osakaal on alates 2013. aastast märgatavalt kasvanud (29% →35%).
 - Kuigi päästevesti nimetamine on üsna kõrge kõikides vaadeldud sihtrühmades, siis päästevesti kui peamist ohutusvarustust paadisõidul oskasid keskmisest enam nimetada eestlased ja 15–19aastased ning keskmisest vähem muukeelsed elanikud ning kõige vanem sihtrühm, 65–74aastased.

Uppumissurmade peamised põhjused suvel

Kõik vastajad, n=1600

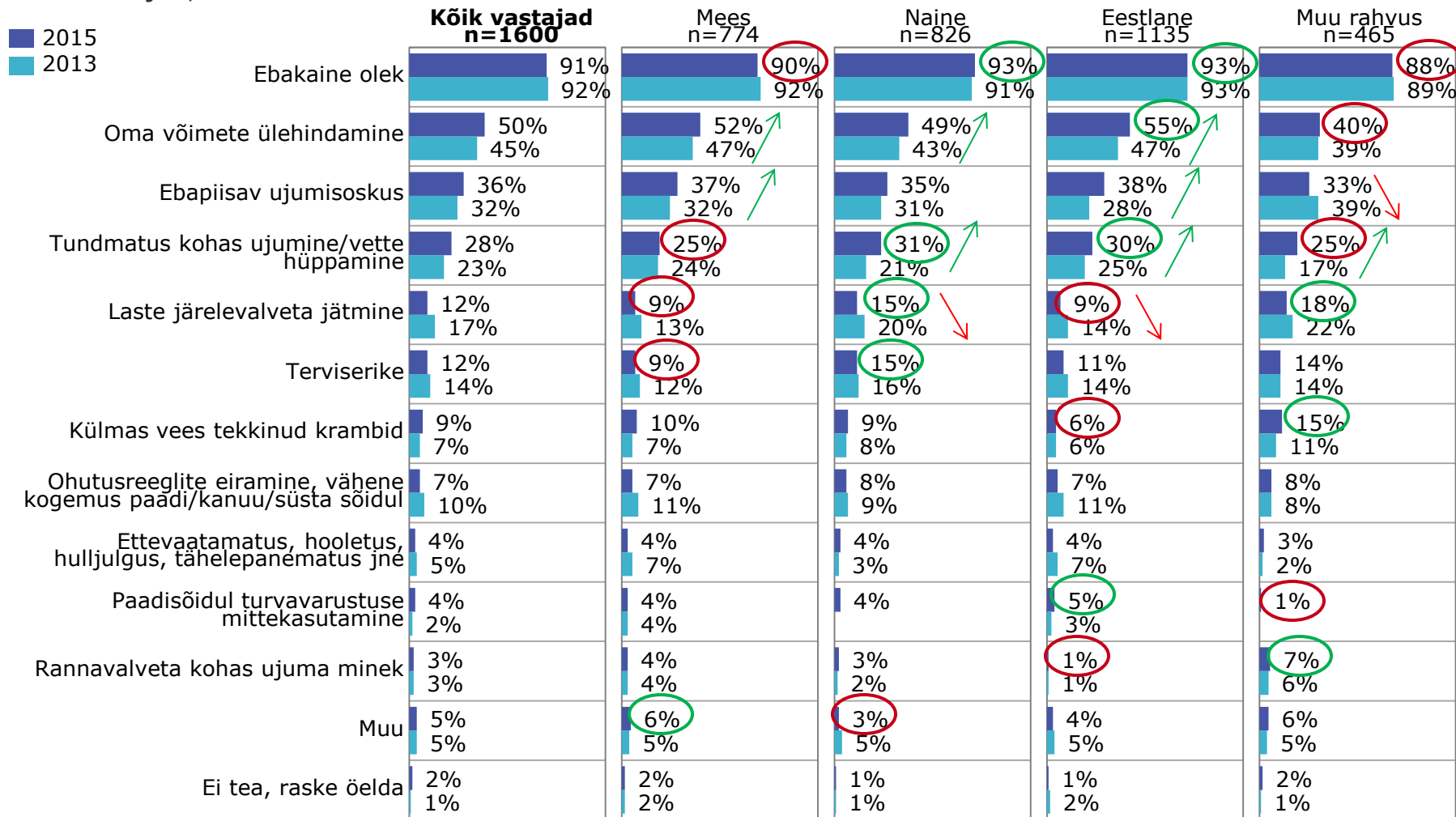
1T Mis on Teie arvates inimeste uppumissurmade peamised põhjused suvel? Nimetage vähemalt kolm peamist.

Spontaanselt antud vastused, eristatud on esimesena antud vastus

Uppumissurmade peamised põhjused suvel erinevates rahvastikurühmades (1)

Kõik vastajad, n=1600

Siin ja edaspidi:

- Keskmisest statistiliselt oluliselt suurem tulemus
- Keskmisest statistiliselt oluliselt väiksem tulemus

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

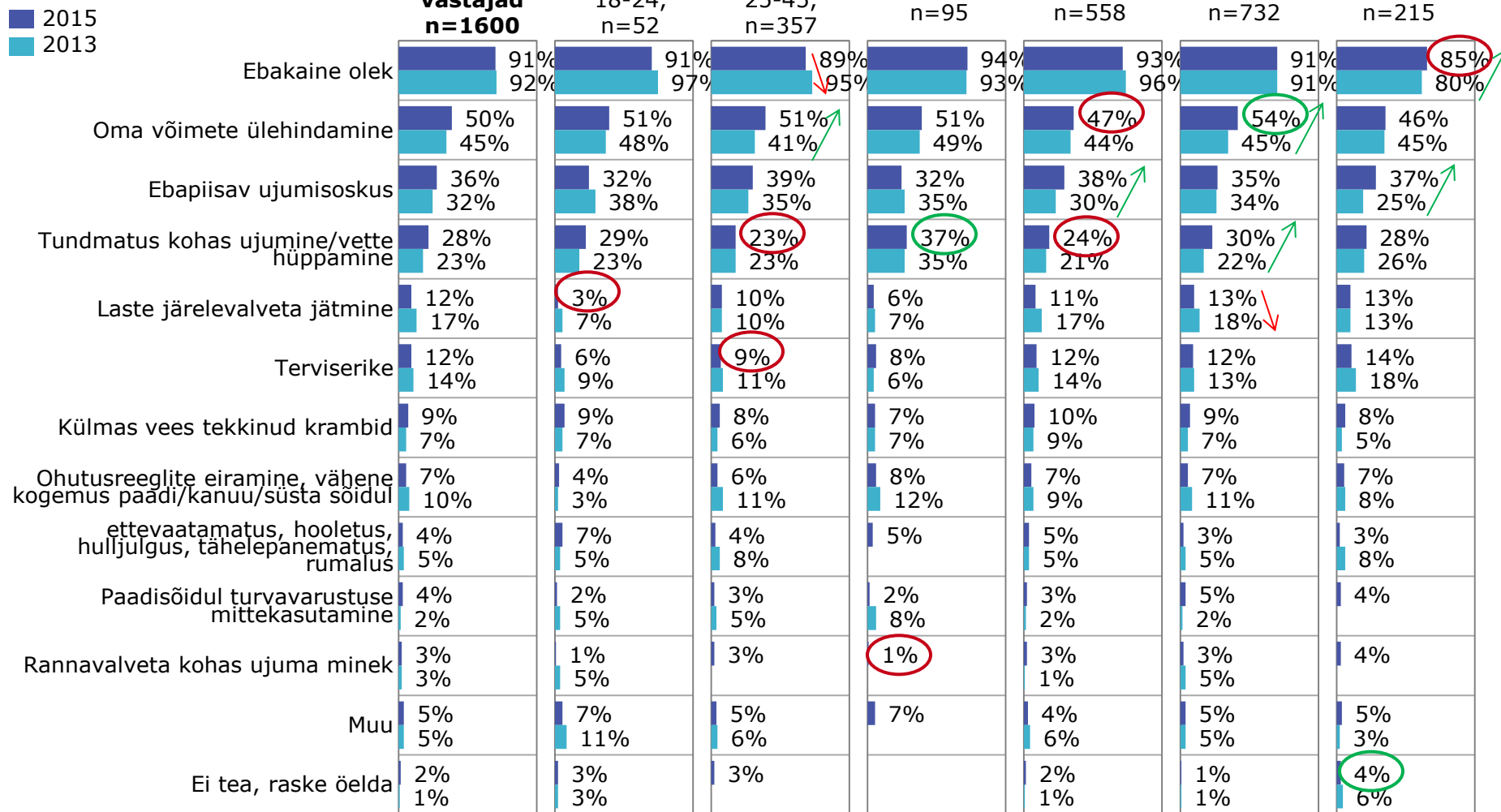

PÄÄSTEAMET

Uppumissurmade peamised põhjused suvel erinevates rahvastikurühmades (2)

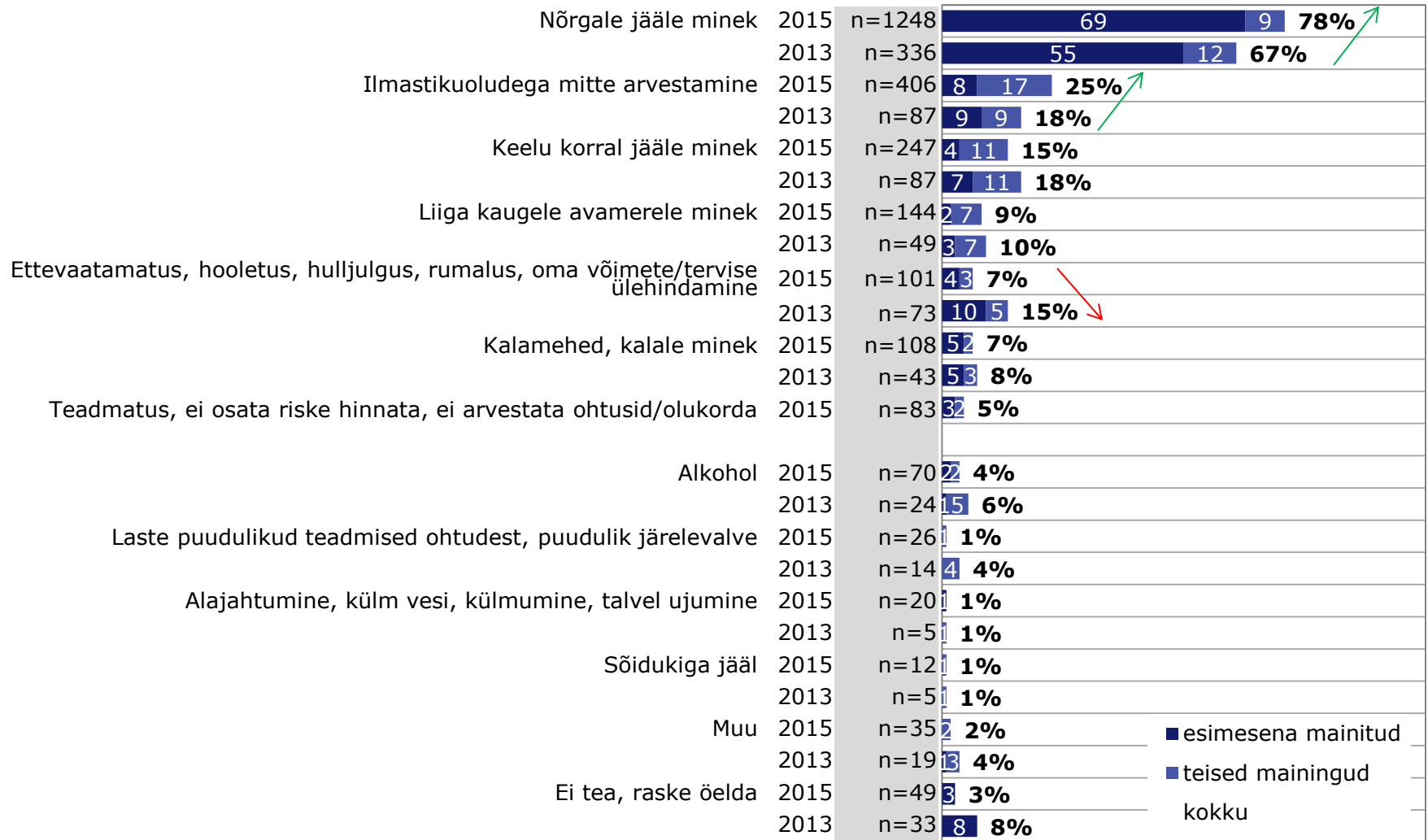
Kõik vastajad, n=1600

Sagedasemad ohud talvel

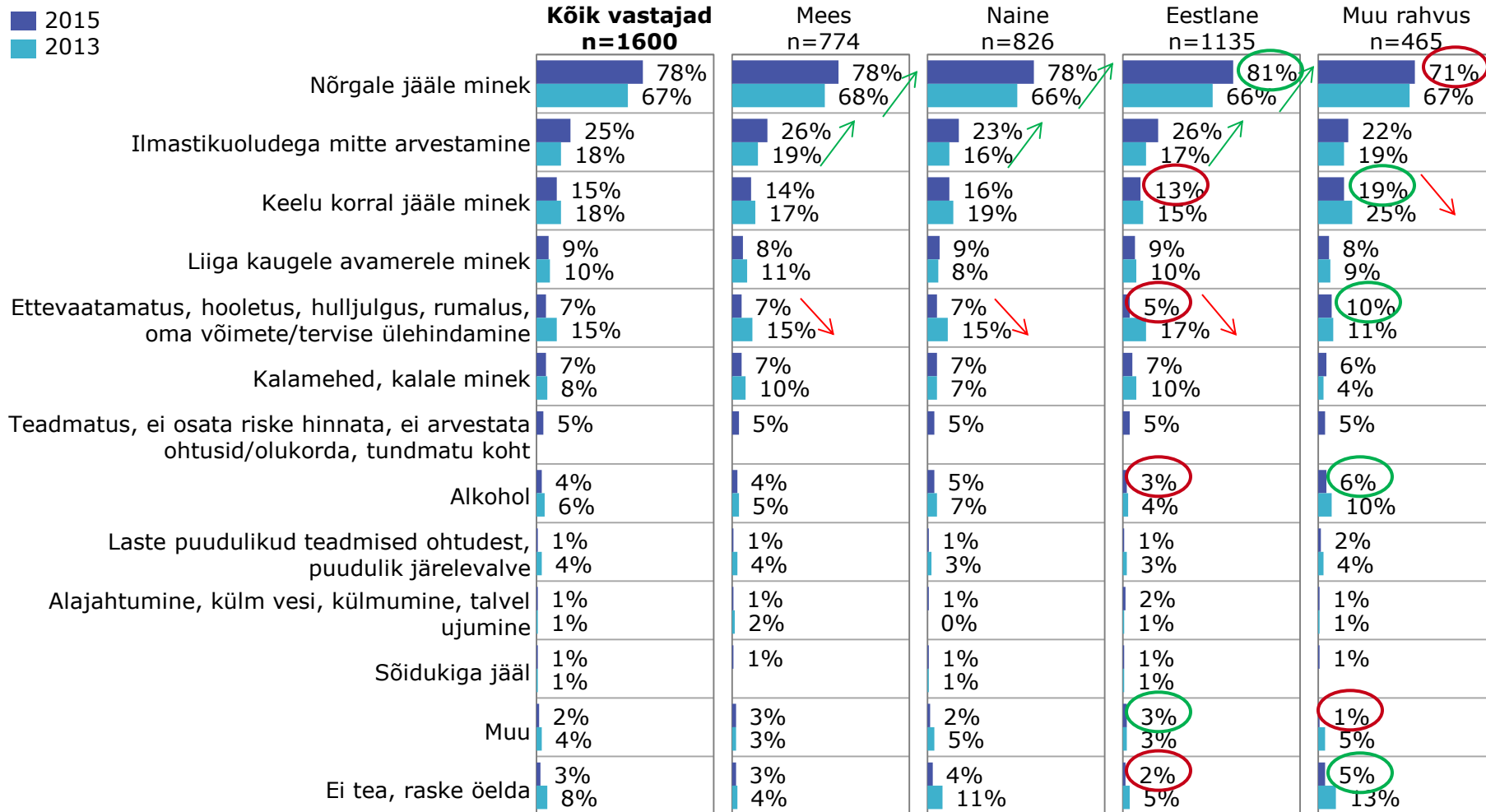
Kõik vastajad, n=1600

2T Mille tõttu satuvad inimesed talvel veekogule minnes kõige sagedamini ohtu? Nimetage peamised põhjused.

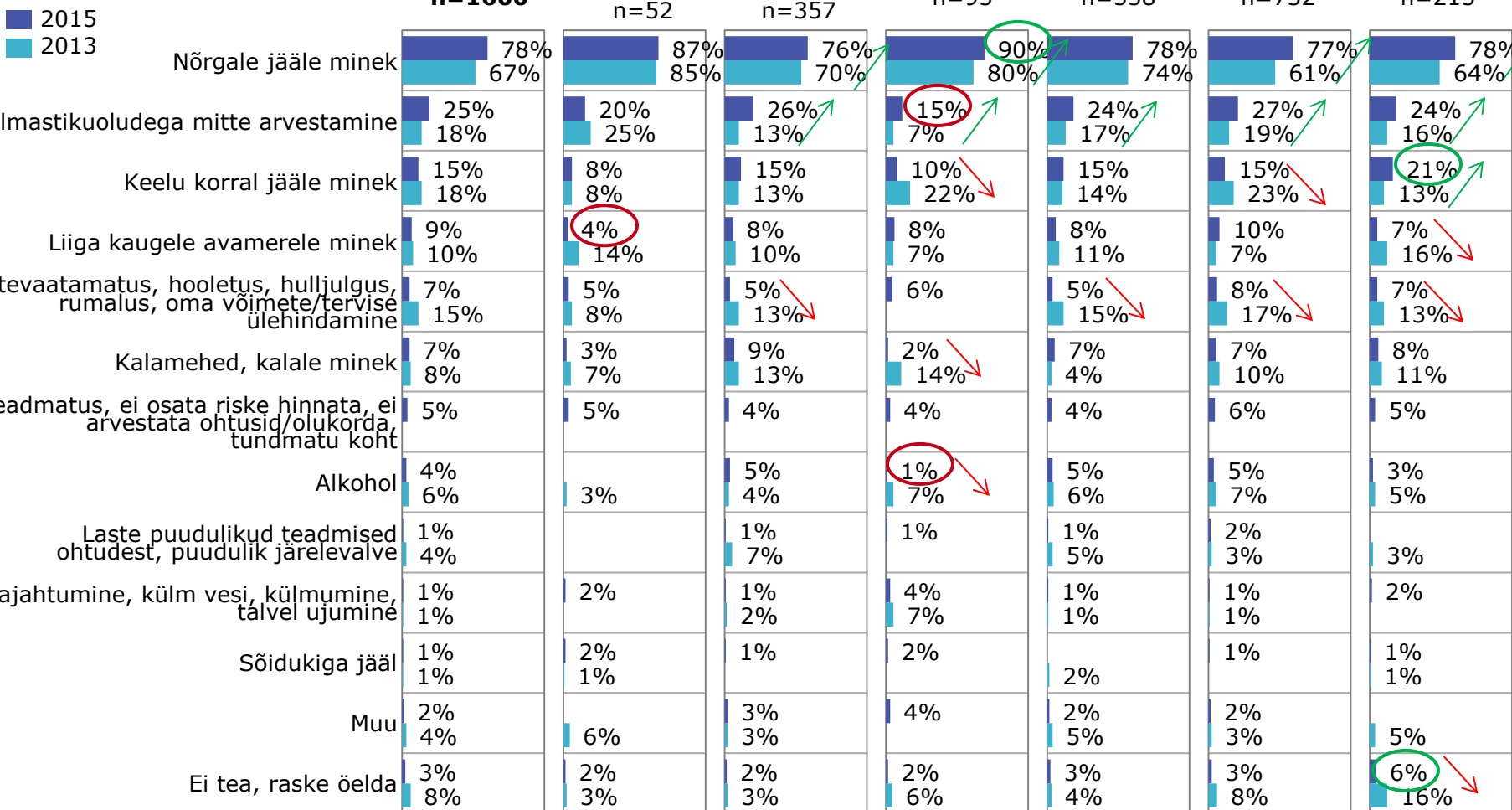
Peamised ohutegurid talvel erinevates rahvastikurühmades (1)

Kõik vastajad, n=1600

Peamised ohutegurid talvel erinevates rahvastikurühmades (2)

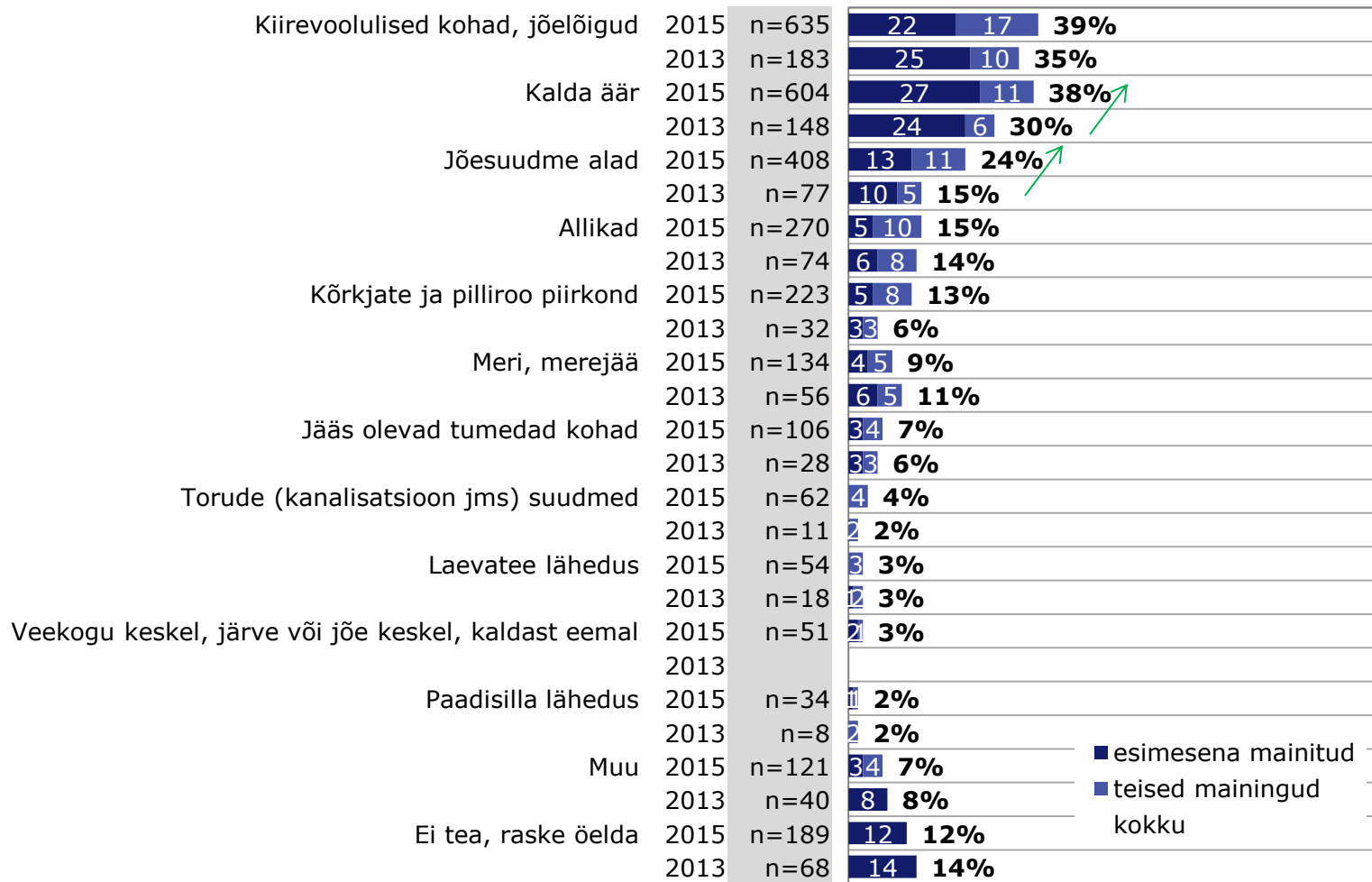
Kõik vastajad, n=500

Nõrga ja ohtliku jää äratundmine kevadtalvistes oludes

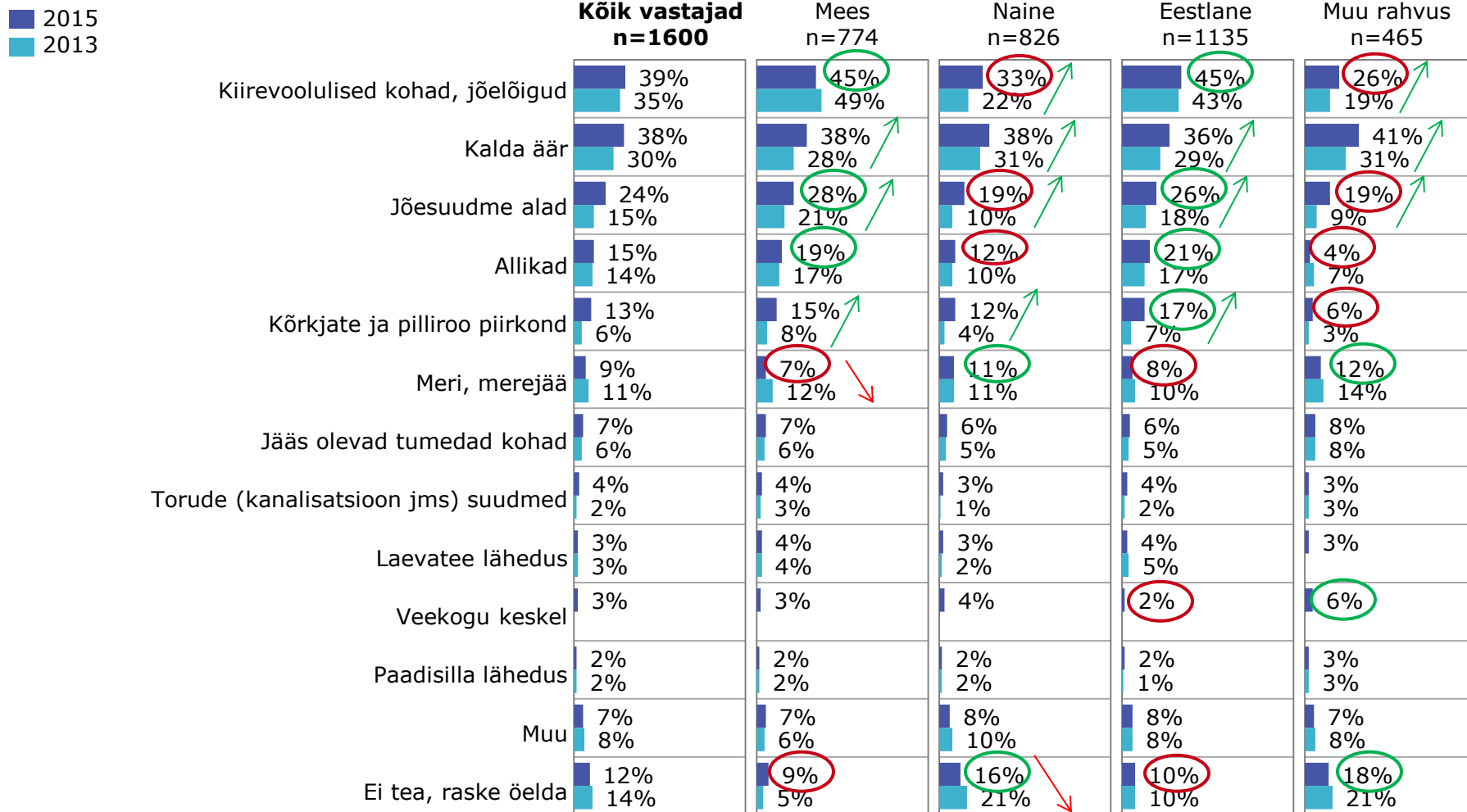
Kõik vastajad, n=1600

3T Mõeldes kevadtalvistele oludele veekogudel, siis millistes kohtades veekogul (ühe veekogu piires) on jää kõige nõrgem ja ohtlikum?

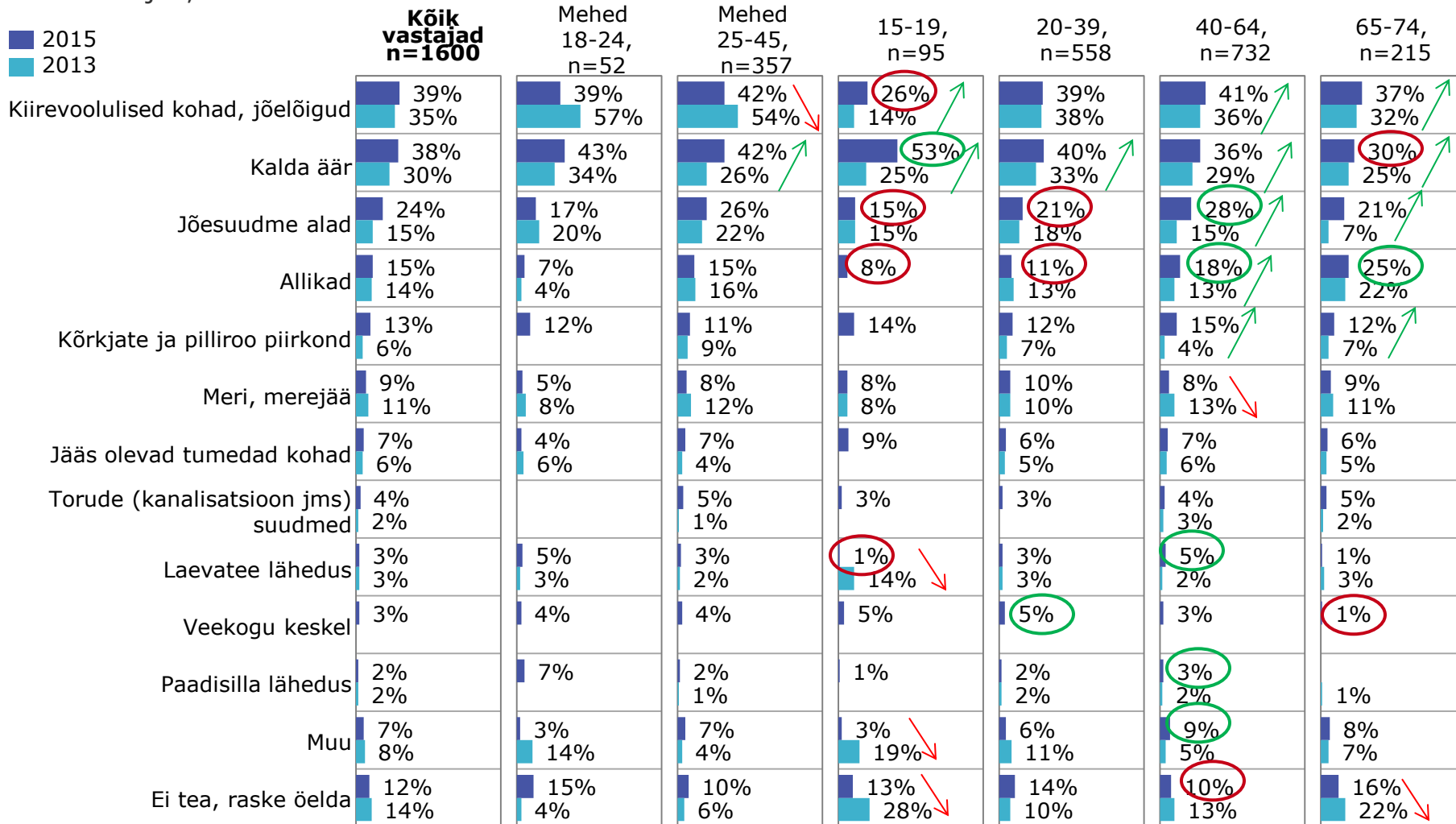
Nõrga ja ohtliku jää äratundmine kevadtalvistes oludes erinevates rahvastikurühmades (1)

Kõik vastajad, n=1600

Nõrga ja ohtliku jää äratundmine kevadtalvistes oludes erinevates rahvastikurühmades (2)

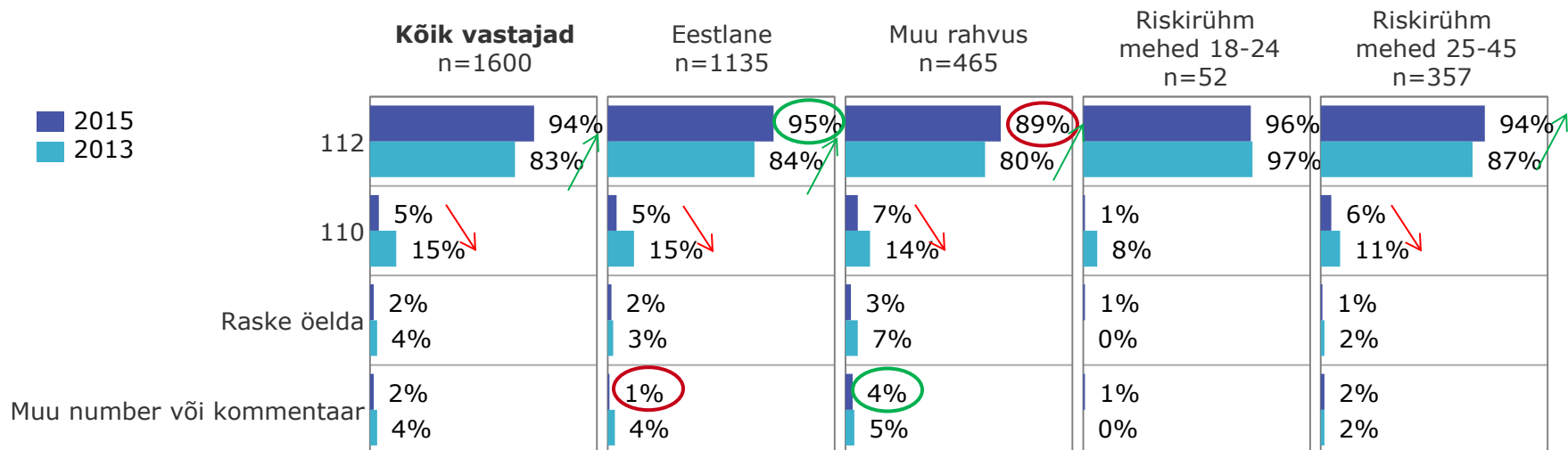
Kõik vastajad, n=1600

Ohust teatamine

Kõik vastajad, n=1600

14T Millisele numbrile helistaksid, kui märkad vees paadiga ümber läinud seltskonda?

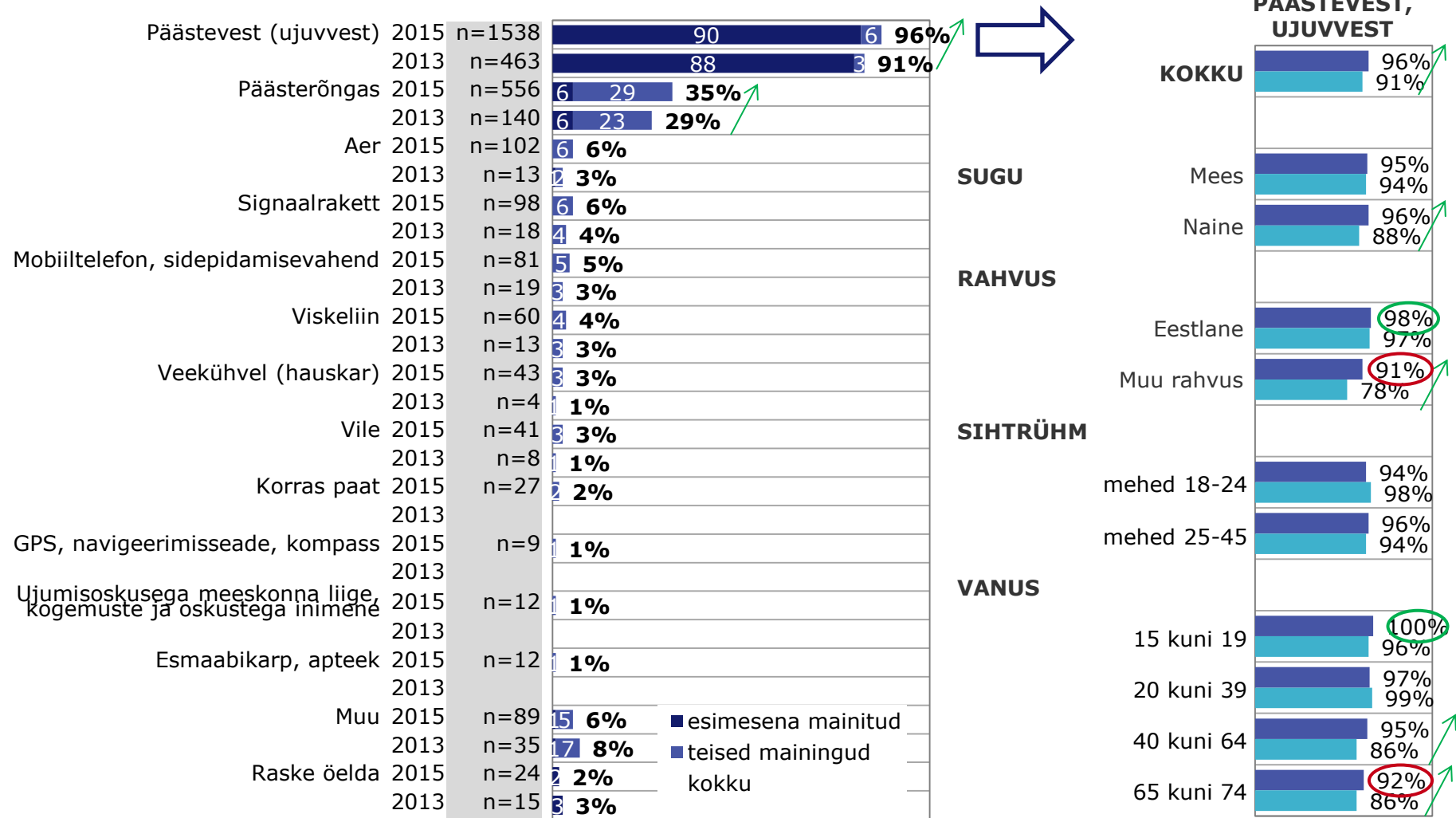

Hädaabi numbrile teadmine on viimase nelja aasta kõige kõrgemal tasemel (94% 2015.a, 83% 2013.a, 88% 2011.a), langenud on ka teiste numbrite nimetamine (110 numbrile nimetamine 5% 2015.a, 15% 2013.a ja 7% 2011.a).

Peamine ohutusvarustus paadisõidul on päästevest

Kõik vastajad, n=1600

11T Milline on Teie arvates peamine ohutusvarustus paadisõidul?

4

Hoiakud

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

PÄÄSTEAMET

Kokkuvõte hoiakute kohta (1)

- Olenemata sihtrühmast peetakse **päästevesti kandmist paadisõidul enamasti alati vajalikuks – 86% kõikidest vastajatest.**
 - Võrreldes meestega peavad naised päästevesti kandmist igas olukorras keskmisest enam vajalikuks ning see osakaal on võrreldes 2013. aastaga naiste seas ka mõnevõrra tõusnud (päästevest alati vajalik 84%→89%). Samas meeste seas on keskmisest enam levinud arvamus, et päästevesti tuleks kanda pigem neil, kellel puudub ujumisoskus.
 - Kuigi käärid eestlaste ja mitte-eestlaste hoiakutes päästevesti kandmise suhtes on kahe aastaga küll märkimisväärselt kahanenud, siis endiselt on eestlaste seas enam neid, kes leiavad, et päästevesti tuleks paadisõidul alati kanda, keskmisest enam kui mitte-eestlaste seas (87% eestlased vs. 82% mitte-eestlased). Muukeelse elanikkonna seas on keskmisest enam ka neid, kelle arvates on päästevest vajalik vaid lastele ja mitte täiskasvanutele.
 - Mõningaid erinevusi võib täheldada ka vanuserühmade lõikes: vanemad, üle 40aastased, peavad päästevesti alati kandmist keskmisest olulisemaks kui nooremad. Seevastu nooremate, 15–19aastaste, seas on keskmisest enam levinud arvamus, et päästevest on pigem vajalik ujumisoskuseta paadisõitjatele; 20–39aastased leiavad keskmisest sagedamini, et päästevest on vajalik vaid kiire voolu ja lainetuse korral ning pigem lastele kui täiskasvanutele.
 - Erinevad hoiakud selle suhtes, kas päästevest peaks paadisõidul alati seljas olema, esinevad ka riskirühma kuuluvate meeste puhul. 18–24aastased mehed leiavad keskmisest märkimisväärselt vähem, et päästevest peaks paadisõidul alati seljas olema, ning keskmisest märkimisväärselt enam, et päästevesti peaksid kandma ujumisoskuseta inimesed. Sarnaselt noorematega leiavad 25–39aastased mehed keskmisest vähem, et päästevesti tuleks igas olukorras kanda ning siin on ka viimase kahe aastaga toimunud märkimisväärne kukkumine (päästevest alati vajalik 2013. a 88% → 2015. a 79%).
 - Jätkuvalt on näha tugevaid seoseid inimese ujumisoskuse ja päästevesti kasutamise suhtes olevate hoiakute vahel. Need, kes ei oska üldse ujuda või suudavad peatusteta ujuda kuni 25 meetrit, peavad keskmisest märkimisväärselt enam (90%) päästevesti kasutamist oluliseks. Need, kes ujuvad peatusteta kuni 300 m, leiavad sagedamini, et päästevest on vajalik ainult kiire voolu ja lainetuse korral (8%) ja pigem lastele kui täiskasvanutele (4%), ning need, kes ujuvad peatusteta üle 1000 m või üks tund, arvavad keskmisest enam (11%), et päästevest on vajalik vaid ujumisoskusteta inimestele.
 - Regiooniti esinevad üksikud erinevused. Põhja regioonis on keskmisest enam neid, kes peavad päästevesti vajalikuks vaid kiire voolu ja lainetuse korral, ning keskmisest vähem neid, kes ütlevad, et päästevest on alati vajalik. Ida piirkonnas on teistest enam inimesi, kes leiavad, et päästevest on paadisõidul alati vajalik.

Kokkuvõtte hoiakute kohta (2)

- **Suhtumine paadiga sõitmisesse alkoholjoobes** ei ole viimase kahe aastaga muutunud – kuus inimest kümnest leiab, et keegi ei tohi paadis olla alkoholi tarvitanud (2013. a 60% ning mõnevõrra muudetud küsimusega 2012. a 71% ja 2011. a 76%).
 - Sarnaselt 2013. aastaga esinevad ka 2015. aastal suured erinevused meeste ja naiste hoiakutes. Mehed on riskialtimate, suhtudes alkoholi joomisesse paadisõidul märksa vabamalt kui naised. Keskmisest enam leiavad mehed, et piisab, kui paadijuht/seltskonna eest vastutaja on kaine, ning ka seda, et paadijuhile/seltskonna eest vastutajale on kerge alkoholijoove lubatud. Samas võrreldes 2013. aastaga on ka naiste seas mõnevõrra kasvanud arvamus (21%→26%), et piisab, kui paadijuht/seltskonna eest vastutaja on kaine.
 - Kahe aastaga on veelgi suurenenud käärid eestlaste ja mitte-eestlaste hoiakutes. Kui eestlastest ütlevad pooled, et paadis peavad kõik kained olema, siis mitte-eestlaste puhul on sellisel arvamusel kolm neljandikku. Viimase kahe aastaga on suurenenud nende eestlaste osakaal, kes leiavad, et piisab, kui paadijuht/seltskonna eest vastutaja on kaine (31%→37%). Mitte-eestlaste puhul on see osakaal püsinud stabiilsena 20% juures, kuid kasvanud on nende hulk, kelle arvates ei tohiks paadis olla kedagi, kellel on alkoholijoove (68%→75%).
 - Erinevate vanuserühmade puhul on näha, et suhtumine alkoholi tarbimisse paadisõidul muutub vanusega mõnevõrra rangemaks. Kõige leebemalt suhtuvadki 20–39aastased, kellest 37% leiab, et piisab, kui paadijuht/seltskonna eest vastutaja on kaine, ning 9% leiab koguni, et ka paadijuhile/seltskonna eest vastutajale on kerge alkoholijoove lubatud.
 - Riskirühma kuuluvate nooremate ja vanemate meeste puhul on selgelt valdavaks arvamuseks, et paadisõidul on vaid seltskonna eest vastutajal kohustus olla kaine. Samuti on ka siin keskmisest enam näha, et paadijuhile/seltskonna eest vastutajale võiks kerge alkoholijoove olla lubatud. Viimase kahe aasta positiivse muutusena võib aga silmata, et 25–45aastaste seas on märkimisväärselt langenud nende osakaal, kelle arvates on ka paadijuhile/seltskonna eest vastutajale kerge joove lubatud.
 - Sarnaselt 2013. aastaga esineb tugev seos ujumisoskuse ning alkoholijoobes paadiga sõitmise hoiaku vahel – mida halvemini osatakse ujuda, seda kriitilisemalt suhtutakse alkoholijoobes paadiga sõitmisesse. Need, kelle ujumisoskus on pigem puudulik, arvavad keskmisest enam (69%), et paadis ei tohiks olla kedagi, kellel on alkoholijoove. Samas nende seas, kellel on väga head ujumisoskused, on keskmisest enam märkimisväärselt neid, kelle arvates võiks ka seltskonna eest vastutajal kerge alkoholijoove lubatud olla (13%).
 - Keskmisest rangemal seisukohal on ida regiooni inimesed – keegi ei tohi paadis olla alkoholi tarvitanud. Nii arvas 70% vastanutest.

Kokkuvõte hoiakute kohta (3)

- Pea seitse inimest kümnest (69%) leiab, et **9aastase lapse üksinda ujuma laskmist** vanemate poolt võib pidada kas kindlasti või pigem hooletuseks.
 - Ootuspäraselt on naistele omasem hoolivam käitumine – pea kolmandik naistest pidas 9aastase lapse üksinda ujuma laskmist kindlasti hooletuseks, samas kui meestest arvas samamoodi vaid veerand.
 - Suured erinevused on silmatavad eestlaste ja mitte-eestlaste hoiakutes, sealjuures on muukeelne elanikkond 9aastase ujuma lubamise osas märksa rangem. Kui eestlastest pidas kõnealust olukorda kindlasti hooletuseks veerand vastanutest, siis mitte-eestlastest tervelt 45%.
 - Ka vanuserühmade lõikes võib näha teatavaid erinevusi, hoiakud on seda rangemad, mida vanema inimesega on tegu.
 - Sarnaselt 2013. aastaga lastega või lasteta perekondade hoiakute vahel olulisi erinevusi ei esinenud.
 - Selged erinevused esinesid ka suuremates linnades (Tallinn, Tartu, Pärnu, Narva ja Kohtla-Järve) elavate elanike ja muudes piirkondades elavate inimeste hoiakute vahel. Keskmisest enam pidasid lapse üksinda ujuma laskmist kindlasti hooletuseks linnade elanikud – 32% *versus* teiste piirkondade elanikud 25%.
 - Ka siin esines seos vastaja enda ujumisoskuse ja tema suhtumise vahel. Mida paremini oskas vastaja ise ujuda, seda rohkem pidas ta antud situatsiooni pigem usalduseks kui vanematepoolseks hooletuseks.

Päästevesti vajalikkus paadisõidul

kõik vastajad, n=1600

13H Paadisõidul päästevesti kandmise vajalikkuse suhtes on erinevaid arvamusi. Milline järgnevatest on lähedasem Teie seisukohale? Kas päästevest on alati vajalik veesõidukiga (aerupaat, kanuu, süst, kajak, jaht) sõidul ...?

- Alati vajalik
- Vajalik ainult kiire voolu ja lainetuse korral
- Vajalik ujumisoskusteta inimestel
- Vajalik ainult lastele, mitte täiskasvanutele
- Mittevajalik
- Raske öelda

* Vastajate arv antud lõikes on väike, mistõttu tuleb arvestada keskmisest suurema statistilise veaga

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

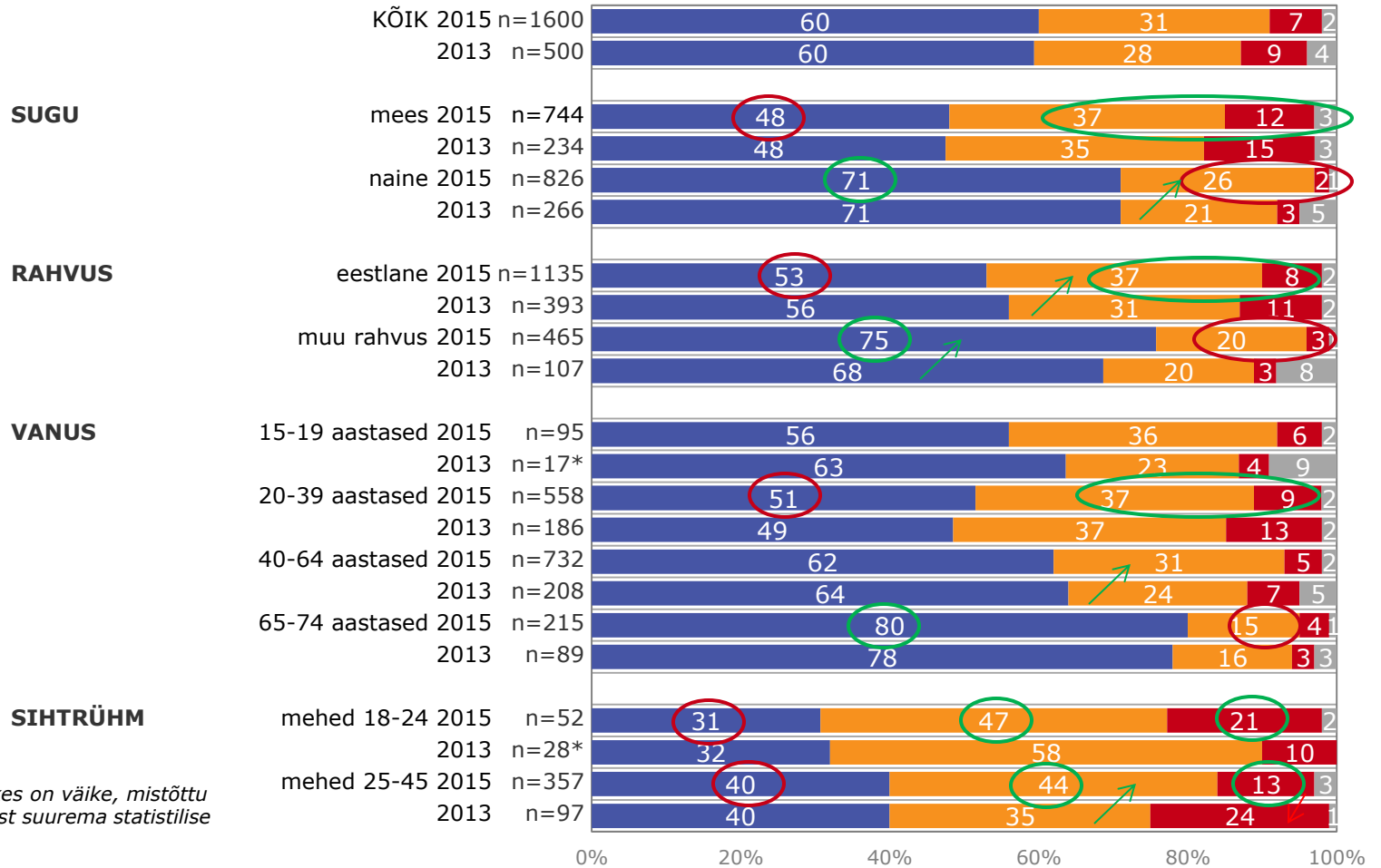
PÄÄSTEAMET

Paadiga sõitmine alkoholijoobes

kõik vastajad, n=1600

16H Alkoholijoobes paadiga sõitmise suhtes on erinevaid arvamusi. Milline kolmest on Teie seisukohale kõige lähem? Kas ...?

- Keegi ei tohi paadis olla alkoholi tarvitanud
- Piisab, kui paadijuht/seltskonna eest vastutaja on kaine
- Ka paadijuhile/ seltskonna eest vastutajale on kerge alkoholijoove lubatud
- Raske öelda

* Vastajate arv antud lõikes on väike, mistõttu tuleb arvestada keskmisest suurema statistilise veaga

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

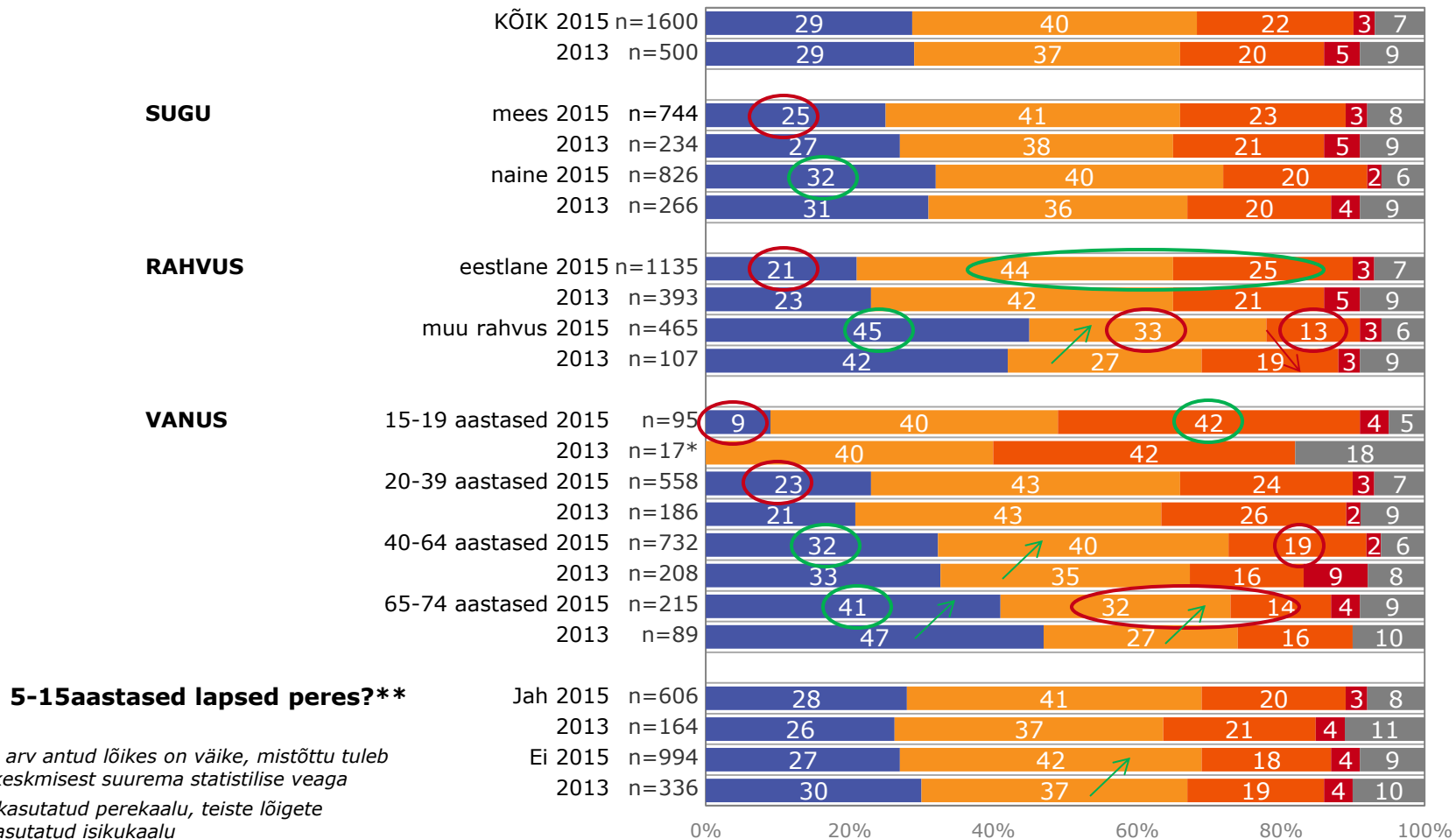
PÄÄSTEAMET

Laste üksinda ujuma laskmine

kõik vastajad, n=1600

10H Kui lapsevanem lubab oma 9-aastase lapse üksi ujuma, siis võib seda pidada nii usalduseks kui ka hooletuseks lapse suhtes? Kas Teie arvates on see ...?

- Kindlasti hooletus
- Pigem hooletus
- Pigem usaldus
- Kindlasti usaldus
- Raske öelda

* Vastajate arv antud lõikes on väike, mistõttu tuleb arvestada keskmisest suurema statistilise veaga

** Siin on kasutatud perekaalu, teiste lõigete puhul on kasutatud isikukaalu

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

PÄÄSTEAMET

5

Käitumine

Kokkuvõte käitumise kohta (1)

- **Vähemalt kuus inimest kümnest (66%), kes käivad paadiga sõitmas, kannavad paadisõidul alati päästevesti.**
 - Erinevalt naistest on meeste seas oluliselt vähem neid, kellel on paadisõidul päästevest alati seljas. Keskmisest enam on meeste seas ka neid, kes kannavad päästevesti vaid juhul, kui see on paadis olemas, ainult halbade ilmaoludega või ei kanna päästevesti mitte kunagi.
 - Kuigi mitte-eestlaste puhul on viimase kahe aastaga märgatavalt kasvanud nende osakaal, kes väidavad päästevesti paadisõidul alati kandvat, siis jätkuvalt jääb see tunduvalt alla keskmise. Samuti on mitte-eestlaste puhul keskmisest mõnevõrra enam neid, kes tunnistavad, et ei kanna kunagi päästevesti.
 - Kõige nooremate, 15–19aastaste seas on keskmisest enam neid, kes kannavad päästevesti vaid juhul, kui see on paadis olemas. Kõige vanemate, 65–74aastaste seas on keskmisest märksa enam neid, kes ütlevad, et kannavad paadisõidul alati päästevesti.
 - Nii riskirühma kuuluvad nooremad mehed (18–24aastased) kui ka vanemad mehed (25–45aastased) suhtuvad päästevesti kandmise vajalikkusesse keskmisest ükskõiksemalt. Nooremate seas on keskmisest vähem neid, kes kannavad alati päästevesti, ja keskmisest enam neid, kes ei kanna päästevesti kunagi. Sarnaselt on vanemate puhul keskmisest vähem alati päästevesti kandjaid ning keskmisest rohkem neid, kes panevad vesti selga vaid juhul, kui see on paadis olemas, ning neid, kes kannavad päästevesti vaid halbades ilmaoludes.
 - Regionaalselt on keskmisest märksa paremad päästevesti kandjad Ida piirkonnas, kus tervelt 77% ütleb, et kannab paadisõidul alati päästevesti. Põhja regioonis on aga keskmisest enam neid, kes paneb päästevesti vaid siis selga, kui see on juba paadis olemas (18%).
 - Merepiirkonnas elavate paadisõitjate seas on keskmisest märkimisväärselt enam neid, kelle päästevesti kandmine sõltub ilmastikuoludest (11%). Seevastu päästevesti kandmisse tõsisemalt väidavad suhtuvad muudes piirkondades (mitte mere-, järve- või jõepiirkond) elavad inimesed, kelle sõnul 70% kannab alati päästevesti.
 - Päästevesti olulisus on seotud ka inimese ujumisoskusega. Kesisema ujumisoskusega paadisõitjate seas on keskmisest enam neid, kes kannavad alati päästevesti (73%). Samas kui väga head ujujad panevad päästevesti selga vaid halbade ilmaoludega (15%).
- **Alkoholijoobes ujumise või paadiga sõitmise osas kinnitab üheksa inimest kümnest (89%), et nad ei ole viimase 12 kuu jooksul teinud kumbagi,** ning nii on see püsinud alates 2011. aastast (2011. a 90%, 2012. a 87%, 2013. a 90% ja 2015. a 89%). Viimase kahe aasta jooksul ei ole ka erinevate sotsiaal-demograafiliste lõigete siseselt suuri muutusi toimunud.

Kokkuvõte käitumise kohta (2)

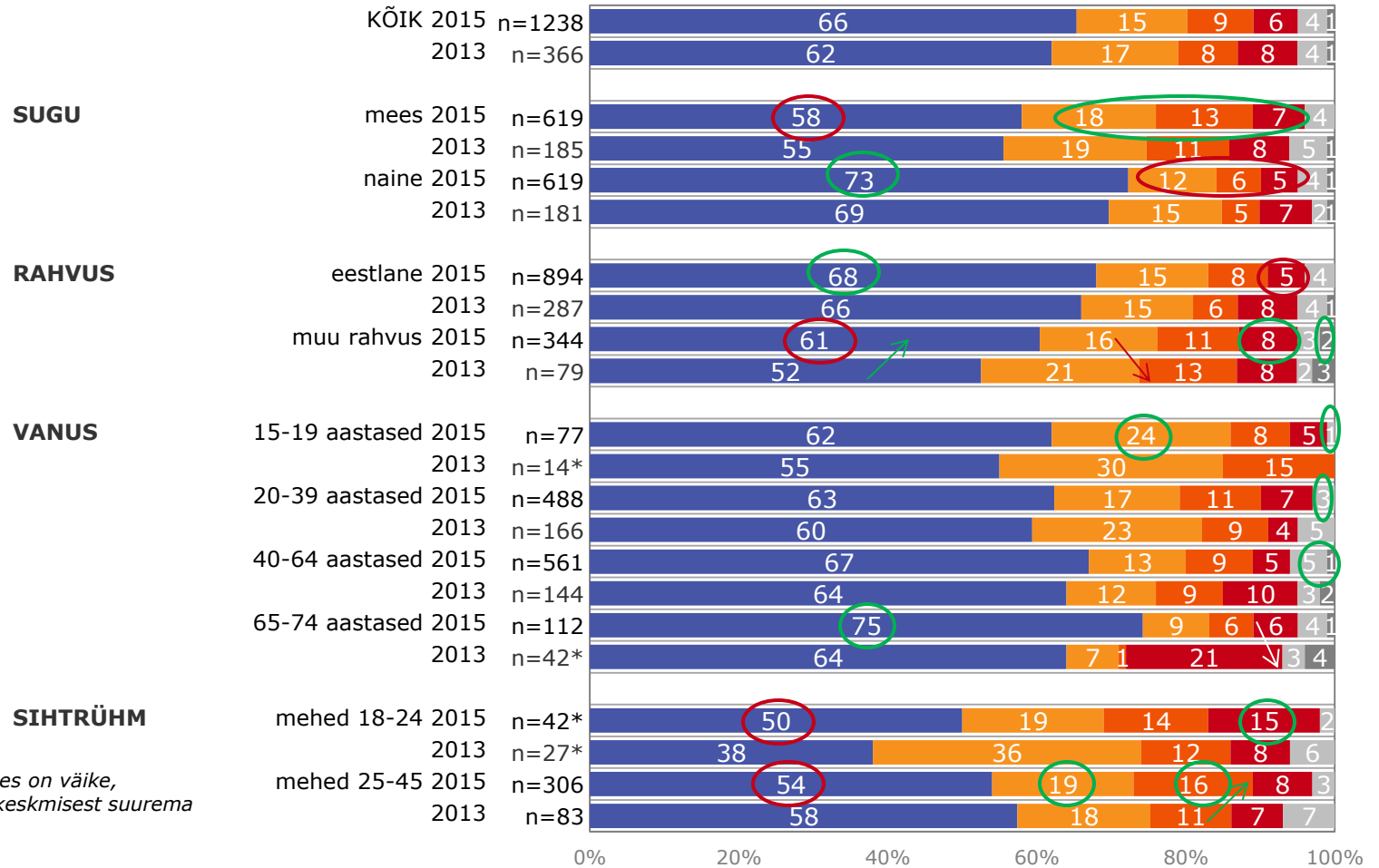
- Alkoholijoobes ei ole ujunud ega paadiga sõitnud keskmisest enam naised, muust rahvusest Eesti elanikud ning 40aastased ja vanemad elanikud.
- Ainult ujunud alkoholijoobes on keskmisest enam mehed, 20–39aastased mehed ja naised ning riskirühma kuuluvad 25–45aastased mehed.
- Ainult paadiga on alkoholijoobes sõitnud keskmisest enam mehed, eestlased, 20–39aastased mehed ja naised ning riskirühma kuuluvad 25–45aastased mehed.
- Alkoholijoobes nii ujunud kui ka paadiga sõitmas käinute seas on keskmisest enam mehi, 20–39aastasi mehi ja naisi ning riskirühma kuuluvaid 18–45aastaseid mehi.
- Samuti on näha ka seost ujumisoskuse ja riskantse käitumise vahel. Viletsa ujumisoskusega inimesed väidavad keskmisest oluliselt sagedamini, et ei ole alkoholijoobes ei ujunud ega paadiga sõitnud (95%). Küll aga on väga heade ujujate seas keskmisest enam neid, kes on alkoholijoobes ujunud (11%) või paadiga sõitnud (5%) või teinud mõlemat (6%).
- **Kolm neljandikku (75%) kõikidest** väitsid, et isegi kui 9aastane laps suudab ujuda järjest vähemalt 50 meetrit, siis tuleks ikkagi last jälgida pidevalt nii kaldal kui ka vees. Viimase kahe aastaga ei ole selles osas suuri muutusi toimunud.
 - Keskmisest enam peavad lapse pidevat jälgimist oluliseks naised, kuid viimase kahe aastaga on suurenenud ka sarnaselt mõtlevate meeste osakaal (65%→72%). Jätkuvalt on meeste seas keskmisest enam neid, kes küll ei laseks last üksinda ujuma, kuid jälgiks pigem aeg-ajalt, kuid ka siin on viimase kahe aasta jooksul näha korralikku langust (31%→26%).
 - Võrreldes eestlastega on mitte-eestlased lapsi puudutavates küsimustes ettevaatlikumad, pea kaheksa inimest kümnest (79%) jälgiks last nii kaldal kui ka vees.
 - Kuivõrd 15–19aastastel on enamasti lastega vähem kogemusi, on loogiline, et lapse pidev jälgimine nii kaldal kui ka vees on selle sihtrühma puhul keskmisest oluliselt madalam. Keskmisest oluliselt ettevaatlikumad on aga 65–74aastased, kellest paljud on ilmselt ka ise vanavanemate rollis ja seetõttu oskavad erinevaid ohte ka paremini karta. Võrreldes 2013. aastaga on lapse pidevat jälgimist olulisemaks hakanud pidama 20–39aastased (66%→73%) ja 40–64aastased (72%→77%).
 - Keskmisest märkimisväärselt ettevaatlikumad on kasinama ujumisoskusega inimesed, kellest kaheksa inimest kümnest jälgiks last nii kaldal kui ka vees. Väga head ujujad heidaks lapsele aeg-ajalt pilgu peale, kuid ei laseks last üksi ujuma (30%).

Päästevesti kandmine paadisõidul

Nendest, kes sõidavad paadiga, n=1238

12K Mõeldes paadisõidule (kanuu, paat, kajak, süst), siis kas Te kannate paadisõidu ajal päästevesti?

- Kannan alati
- Ainult juhul, kui see on paadis olemas
- Ainult halbades ilmaoludes (lained, kiire vool, külm)
- Ei kanna kunagi
- Muu
- Raske öelda

* Vastajate arv antud lõikes on väike, mistõttu tuleb arvestada keskmisest suurema statistilise veaga

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

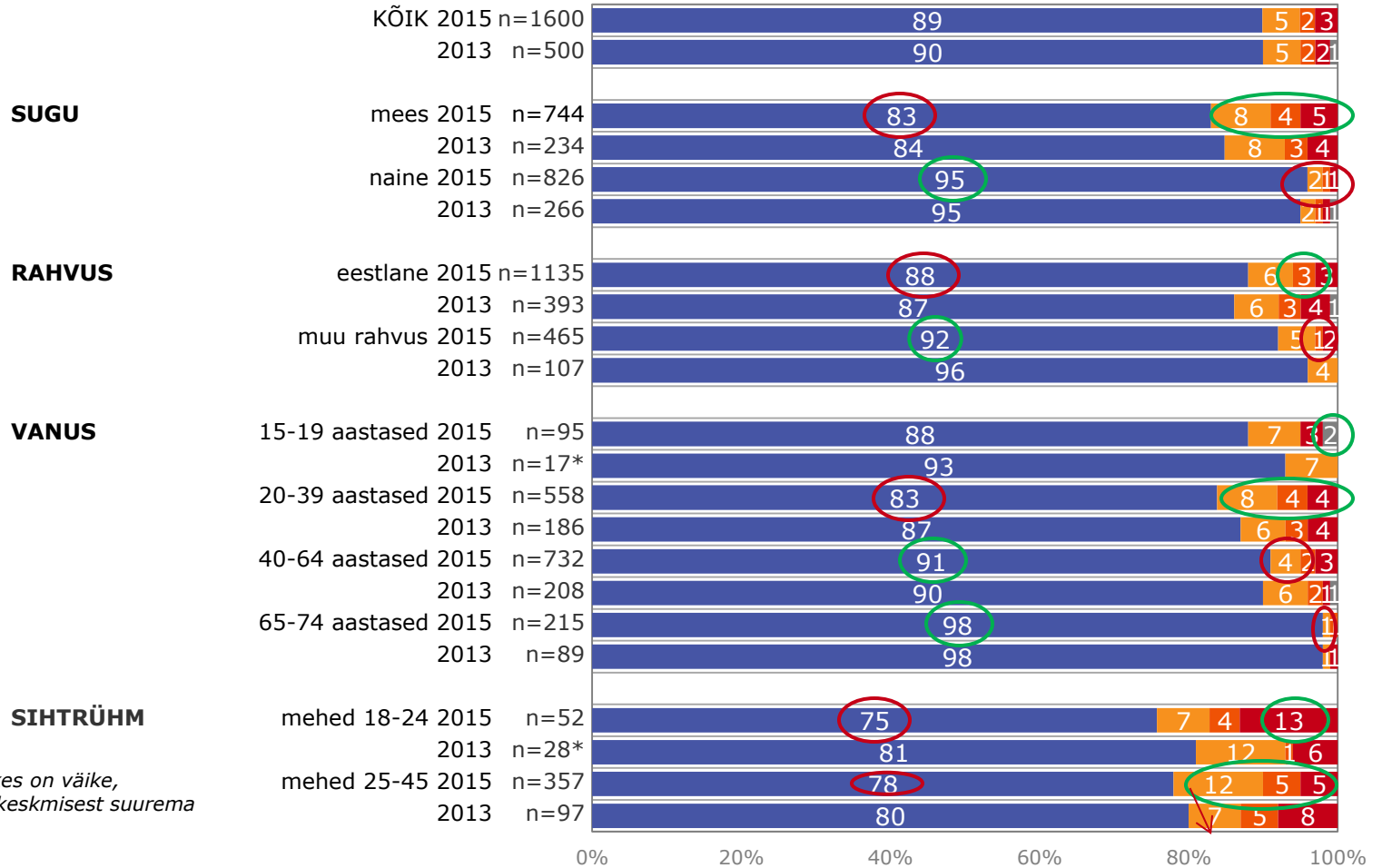
PÄÄSTEAMET

Alkoholijoobes paadiga sõitmise või ujumise kogemus

Kõik vastajad, n=1600

15K Mõeldes viimasele 12 kuule, siis kas Te olete alkoholi tarvitanuna läinud ujuma või paadiga sõitma?

- Ei ole kumbagi teinud
- Olen ainult ujunud
- Olen ainult paadiga sõitnud
- Olen teinud mõlemat
- Raske öelda / keeldus vastamast

* Vastajate arv antud lõikes on väike, mistõttu tuleb arvestada keskmisest suurema statistilise veaga

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

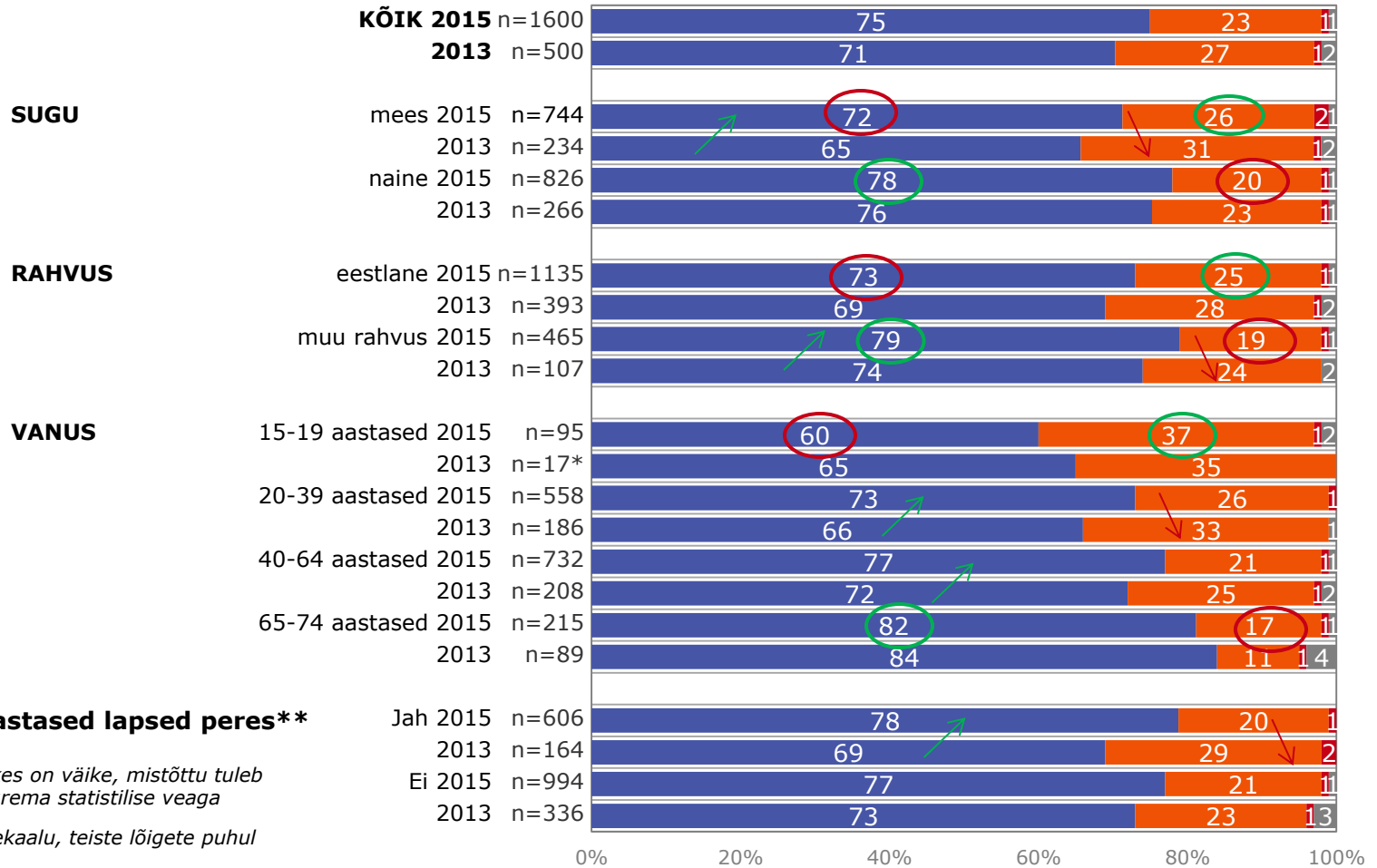
PÄÄSTEAMET

Lapse ujuma lubamine

Kõik vastajad, n=1600

7K Oletagem, et olete 9-aastase lapsega veekogu ääres rannas päevitamas. Laps suudab järjest ujuda 50 meetrit. Milline järgnevatest tegevustest vastab (vastaks) kõige enam Teie käitumisele?

- Jälgin last pidevalt nii kaldal kui vees
- Hoian lapsel aeg-ajalt pilgu peal, kuid ei lase tal üksi ujuma minna, vaid ainult minu järelevalve all
- Et laps oskab ujuda, siis ei vaja ta erilist järelevalvet
- Raske öelda

* Vastajate arv antud lõikes on väike, mistõttu tuleb arvestada keskmisest suurema statistilise veaga

** Siin on kasutatud perekaaalu, teiste lõigete puhul on kasutatud isikukaalu

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

PÄÄSTEAMET

6

Ennetav käitumine

Kokkuvõte ennetava käitumise kohta (1)

- **Keskmiselt on veeohutusest räägitud kolmandikus (35%) kõikidest peredest.** Viimase kahe aastaga on märkimisväärselt suurenenud nende osakaal elanikkonnast, kes ütlevad, et nende peres veeohutusest ja sellest, kuidas ohu korral käituda, ei räägita, kuna vastaja ja tema pereliikmed on sellega väga hästi kursis (20%→34%). Samas on väga oluliselt langenud nende osakaal, kes leiavad, et veeohutusest rääkimine peres ei ole vajalik, kuna see teema ei puuduta nende perekonda (41%→27%).
 - Ootuspäraselt räägitakse veeohutusest keskmisest rohkem kodudes, kus on alaealisi lapsi (vanuses 5–15 aastat), kokku on veeohutusest räägitud kümnest lastega perest kuues (63%). Positiivne on ka asjaolu, et lisaks pelgalt ohtudest rääkimisele on lastega peredes pühendatud ka keskmisest rohkem aega, et rääkida ennetusest ja ohu korral käitumisest (45%).
 - Ka vanusegruppide lõikes esinevad mõningad erinevused. 15–19aastaste seas on keskmisest enam neid, kes jäid küsimusele vastamisega hätta (12%). 20–39aastaste seas on keskmisest enam levinud arvamus, et pereliikmed on veeohutust puudutavatest teemadest hästi informeeritud ning ka uppumisohtu sattumise vältimisest on peres keskmisest enam räägitud. Kõige vanemate sihtrühmas, 65–74aastaste puhul, on keskmisest tavalisem vastus, et veeohutusest ei ole peres räägitud, kuna see teema ei puuduta neid. Samas on selles vanuserühmas keskmisest vähem neid, kes julgeks öelda, et veeohutusest ei räägita, kuna pereliikmed on sellest väga hästi informeeritud.
 - Regiooniti räägitakse veeohutusest keskmisest oluliselt vähem Põhja ja Lõuna regioonis. **Põhja piirkonnas on keskmisest enam neid, kes väidavad, et peres ei räägita veeohutusega seotud teemadel, kuna pereliikmed on juba hästi informeeritud (38%)**. Lõuna regioonis esineb kolmandikul hoiak, et veeohutusest ei ole mõtet rääkida, kuivõrd see teema ei puuduta nende peret (33%). Ida regiooni elanike seas oli keskmisest enam neid, kes ei osanud öelda, kas peres räägitakse sel teemal või mitte (6%).
 - Ilmnes ka seos ujumisoskuse ja peres veeohutusest rääkimise vahel. Mida paremate oskustega vastaja oli, seda enam on peres veeohutusest räägitud (nii käitumisest ohu korral kui ka ennetusest).
- Valmisolek igal juhul **takistada oma purjus sõbra või lähedast ujuma või paadiga sõitma minemast** ei ole keskmiselt kuigi palju muutunud, kuid erinevate sihtrühmade lõikes võib väiksemaid positiivseid muutusi siiski märgata.
 - Sõltumata sõbra/lähedase joobeastmest on ka seekord naiste valmisolek takistada ujuma või paadiga sõitma minemast meestega võrreldes oluliselt kõrgem (naised 70% vs. keskmine 60%). Meeste puhul esineb keskmisest enam ratsionaalsemat suhtumist/mõtlemist, et takistada on mõtet siis, kui selleks ollakse ka tegelikult võimelised ning „otseselt ei takista, aga jälgin teda vees“.
 - Eestlaste ja mitte-eestlaste võrdluses on näha, et muu rahvuse esindajad on keskmisest altimad igal juhul takistama ning eestlased on keskmisest enam valmis takistama, kui neil on olemas kindlus, et ollakse suutelised vahele segama.

Kokkuvõte ennetava käitumise kohta (2)

- Erinevate vanuserühmade lõikes eristuvad keskmisest madalama valmisolekuga igal juhul joores sõpra/lähedast takistada 20–39aastased, kes olid ka ise keskmisest riskantsema käitumisega. 40aastaste ja vanemate seas on ka valmisolek takistada keskmisest kõrgem.
- Regioonidest on kõige altimad igal juhul sõpra takistama Ida regiooni elanikud (67%).
- Veekogu piirkondadest eristuvad merepiirkonna elanikud, kes keskmisest enam takistaksid sõpra vaid juhul, kui sõber on tugevalt joores ning esineb usk oma võimetesse inimest takistada (30%). Muudest piirkondadest (mitte mere-, järve- või jõepiirkond) pärit inimesed on keskmisest enam igal juhul valmis takistama joores sõpra (64%).
- Ka siin on näha seoseid inimese ujumisoskuse ja valmisoleku vahel sekkuda. Halvema ujumisoskusega inimesed on keskmisest enam valmis takistama oma sõpra igal juhul (70%). Keskmise ja väga hea ujumisoskusega inimesed vastasid keskmisest enam, et püüavad sõpra takistada vaid juhul, kui sõber on tugevalt joores ja neil endil on usk oma võimetesse inimest takistada, või otseselt ei takista, kuid jälgivad sõpra vees.
- Kuigi endiselt on pea poolte (47%) Eesti elanike (15–74aastased) **ujumisoskus keskmiselt üsna kehv** – üldse ei oska ujuda või ujutakse peatusteta maksimaalselt kuni 25 m (tavalise basseini üks ots) –, siis **võrreldes 2013. aastaga on Eesti elanike ujumisoskus mõnevõrra paranenud**, vähemalt nende endi hinnangul. Langenud on nende osakaal, kes ütlevad, et nad ei oska üldse ujuda (18%→11%), ning kasvanud on nende hulk, kes väidavad suutvat ujuda vähemalt 300 m ilma peatusteta (28%→35%).
 - Võrreldes naistega on mehed oma ujumisoskuse hindamisel märksa positiivsemad. Veerand meestest väidab peatusteta ujuvat vabalt üle tunni või üle 1000 m. Kui meestest ütleb kolmandik, et nad ei oska üldse ujuda või ujuvad peatusteta mitte enam kui 25 m, siis naiste puhul on enda ujumisoskusele just sellise hinnangu andnud tervelt 59%. Küll aga on viimase kahe aastaga naiste oskused oluliselt paranenud. Vähenenud on nende osakaal, kes ütlevad, et nad ei oska üldse ujuda (29%→18%), ning kasvanud nende hulk, kes suudavad peatusteta ujuda kuni 300 m (22%→28%).
 - Vanuse ja ilmselt sellega kaasneva füüsilise vormi langusega langevad ka hinnangud oma ujumisoskusele. Keskmisest paremad ujujad on 15–19aastased ning keskmisest kehvemad on 65–74aastased.
 - Riskirühma kuuluvad mehed hindavad oma oskusi keskmisest kõrgemalt. Ka siin on nooremad mehed (18–24aastased) võrreldes vanema riskirühma meestega (25–45aastased) oma ujumisoskuse osas paremal arvamusel.
 - Veekogu piirkondadest on eristub jõepiirkond, kus sealsed elanikud väidavad keskmisest enam ujuvat enam kui 1000 m peatusteta (17%).
 - Kindlasti tuleks tähele panna, et uppumissurmade piirkonnas on keskmisest enam neid, kes hindavad oma ujumisoskust väga kõrgelt, enda hinnangul ujub peatusteta 1000 m 14%. Mitteriskipiirkonnas on keskmiselt enam neid, kes ei oska üldse ujuda (12%).

Kokkuvõte ennetava käitumise kohta (3)

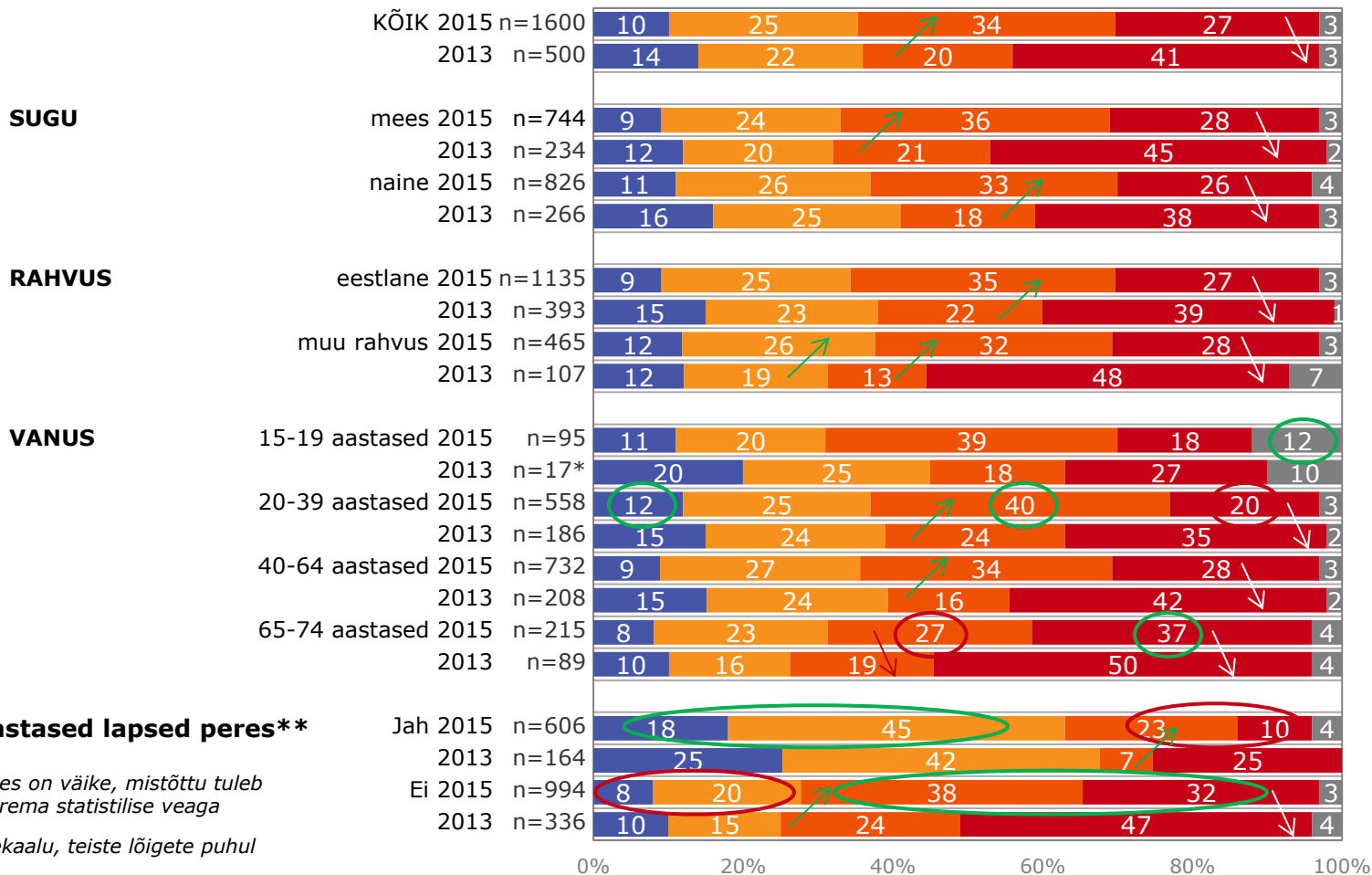
- Veerand 15–74aastastest eestimaalastest ei ole viimase 12 kuu jooksul ujumas käinud. Nendest, **kes on viimase aasta jooksul ujunud**, käib kaheksa inimest kümnest ujumas kas rannavalvega rannas või ujumisalana tähistatud rannas, kus rannavalvet ei ole.
 - Võrreldes naistega kipuvad mehed sagedamini külastama ujumiseks otseselt mitte mõeldud veekogusid, nagu näiteks tähistamata ja koristamata rannad ning karjäärid, kanalid jms n-ö metsikud kohad.
 - Mitte-eestlased külastavad keskmisest enam rannavalvega randu.
 - Riskirühma mehed satuvad keskmisest sagedamini n-ö metsikutesse kohtadesse (karjäärid, kanalid, kraavid jne). 25–45aastased mehed jõuavad keskmisest enam ka ujumiseks tähistamata ja korrastamata randadesse.
 - Põhja regiooni elanikud käivad keskmisest enam ujumas rannavalvega ujumiskohtades või randades (58%) ning Lõuna regioonis käiakse keskmisest sagedamini ujumisalana küll tähistatud, kuid rannavalveta ujumiskohtades (59%) ning ujumiseks tähistamata randades (42%).
 - Veekogu piirkondadest eristub merepiirkond, kus käiakse keskmisest enam ujumas rannavalvega randades (55%), ning järvepiirkond, kus käiakse sagedamini küll ujumisalana tähistatud, kuid rannavalveta randades (73%).
 - Väga hea ujumisoskusega (1000 m peatusteta või üle tunni peatusteta) ujujad külastavad sagedamini ujumiseks tähistamata randu (45%) ning metsikumaid kohti (22%).

Veeohutusest rääkimine kodus

Kõik vastajad, n=1600, Perekaal

22E Kas Teie peres on viimase 12 kuu jooksul räägitud veeohutusest veekogu ääres viibimisel ja kuidas ohu korral käituda?

- On räägitud uppumisohtu sattumise vältimiseks, kuid ei ole räägitud sellest, kuidas ohuolukorras käituma peaks
- On räägitud nii uppumisohtu ennetamisest, kui ka käitumisest
- Ei, sest mina või minu pereliikmed on sellest hästi informeeritud
- Ei ole räägitud, sest see ei puuduta meid
- Raske öelda

* Vastajate arv antud lõikes on väike, mistõttu tuleb arvestada keskmisest suurema statistilise veaga

** Siin on kasutatud perekaalu, teiste lõigete puhul on kasutatud isikukaalu

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

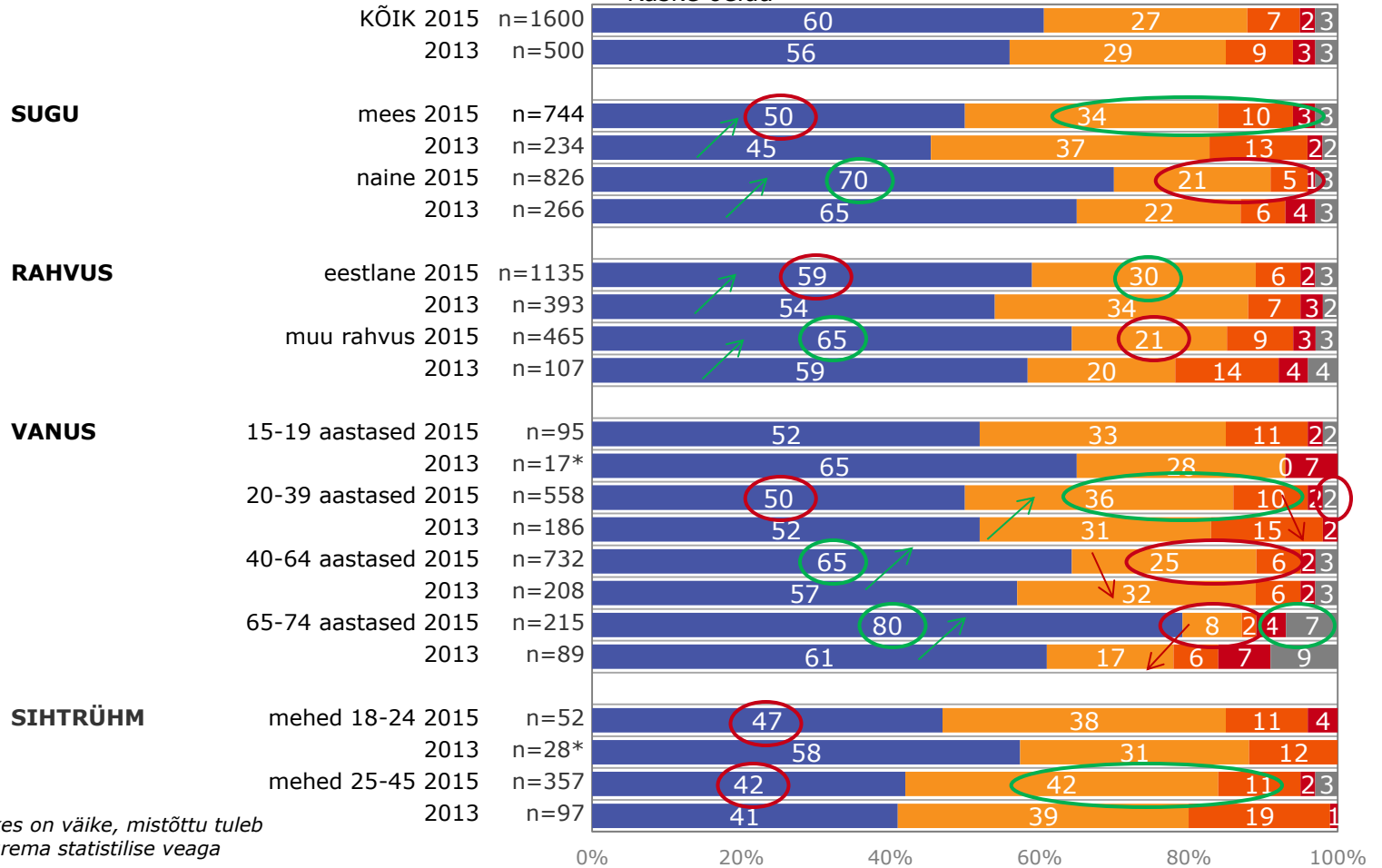
PÄÄSTEAMET

Valmisolek takistada purjus sõbra/lähedast

Kõik vastajad, n=1600

17E Millisel juhul TE olete valmis takistama (olete takistanud) purjus sõbra/lähedast ujuma või paadiga sõitma minemast?

- Sõltumata sõbra joobeastmest, igal juhul takistan
- Ainult juhul, kui sõber on tugevalt joobes ja olen võimeline
- Otsestelt ei takista, aga ma jälgin teda vees
- Ei takista, sest purjus inimest ei ole mõtet takistada
- Raske öelda

* Vastajate arv antud lõikes on väike, mistõttu tuleb arvestada keskmisest suurema statistilise veaga

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

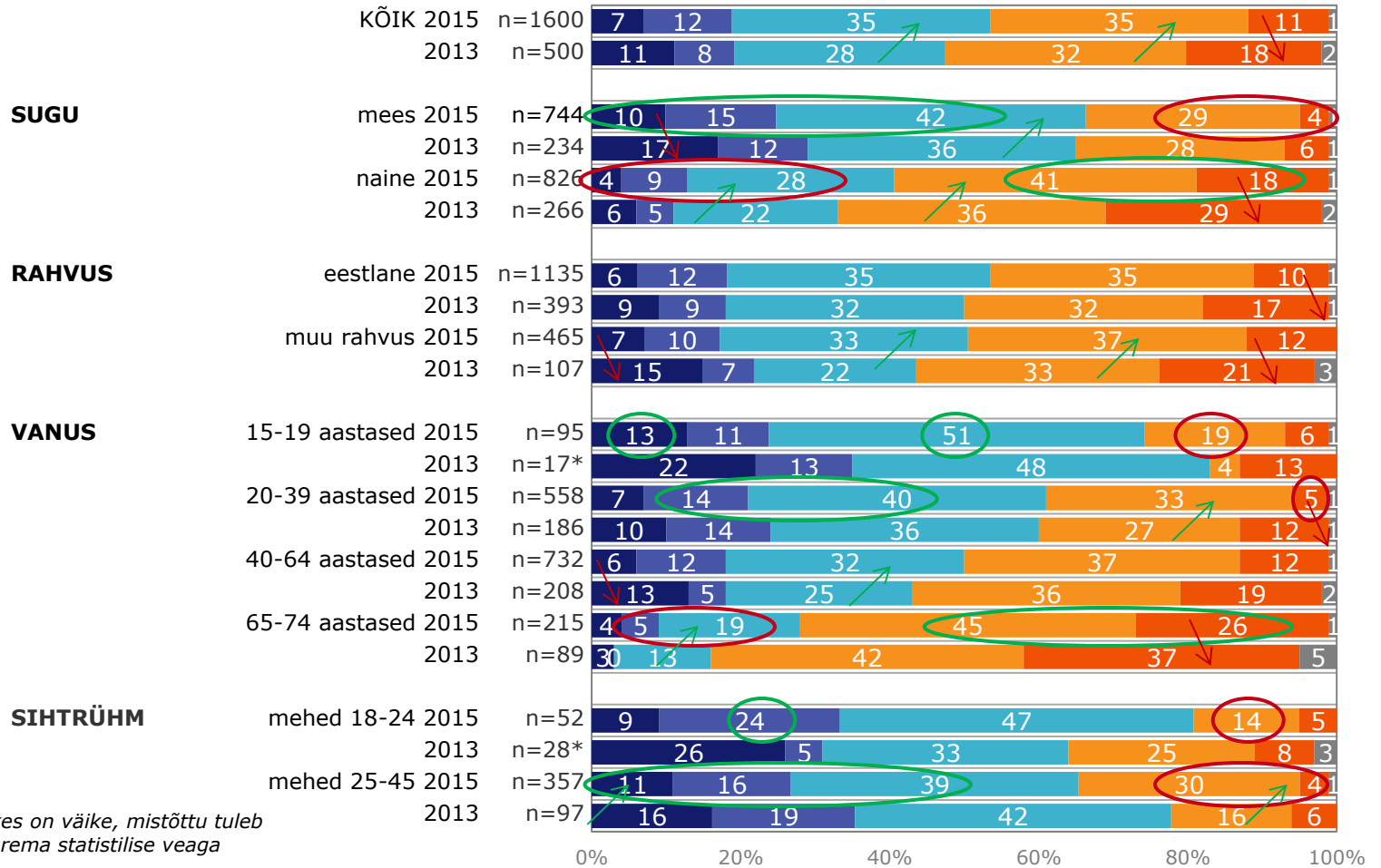
PÄÄSTEAMET

Hinnang oma ujumisoskusele

Kõik vastajad, n=1600

SE Kuidas Te hindate oma ujumisoskust? Kas Te ...?

- Ujun vabalt üle tunni aja ilma peatusteta
- Ujun peatusteta üle 1000 m
- Ujun peatusteta kuni 300 m
- Ujun peatusteta mitte enam kui 25 m
- Ei oska üldse ujuda
- Raske öelda

* Vastajate arv antud lõikes on väike, mistõttu tuleb arvestada keskmisest suurema statistilise veaga

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

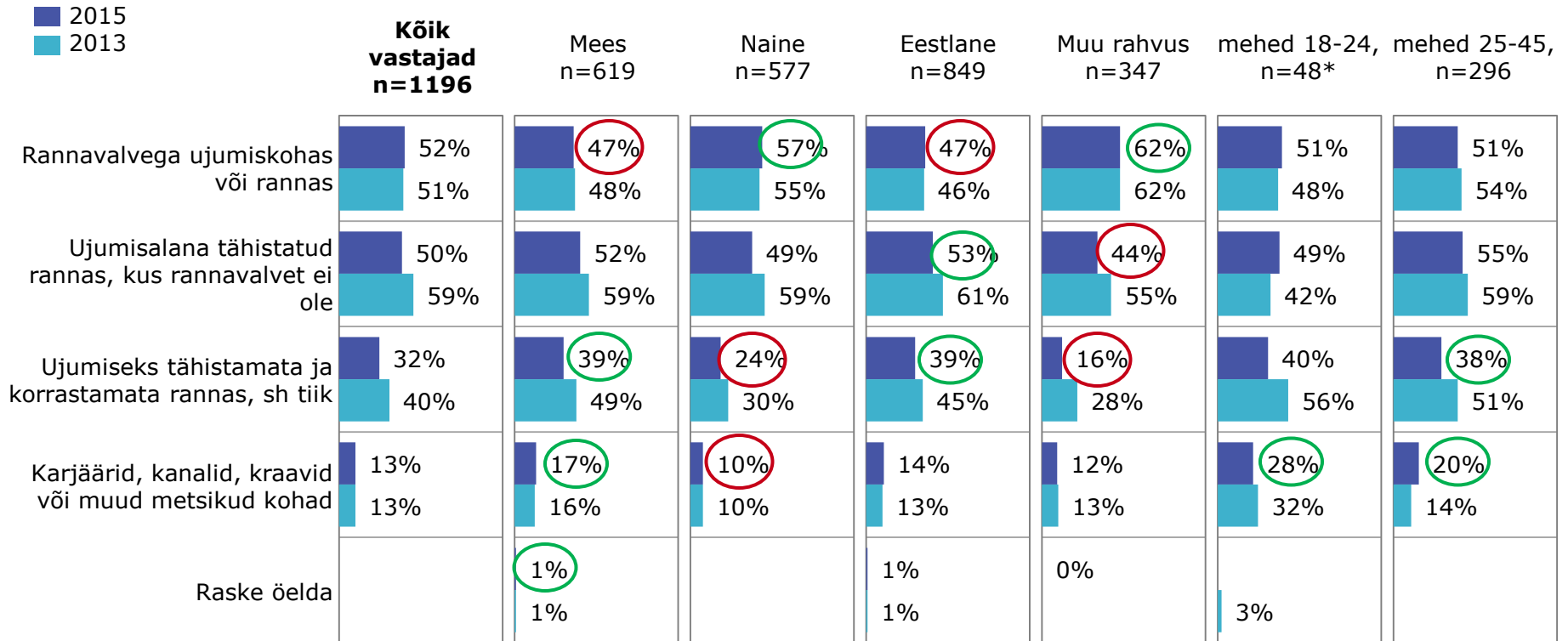

PÄÄSTEAMET

Külastatavad ujumiskohad (1)

Nendest, kes on viimase 12 kuu jooksul ujumas käinud, n=1196

4E Millistes ujumiskohtades olete viimase 12 kuu jooksul käinud ujumas?

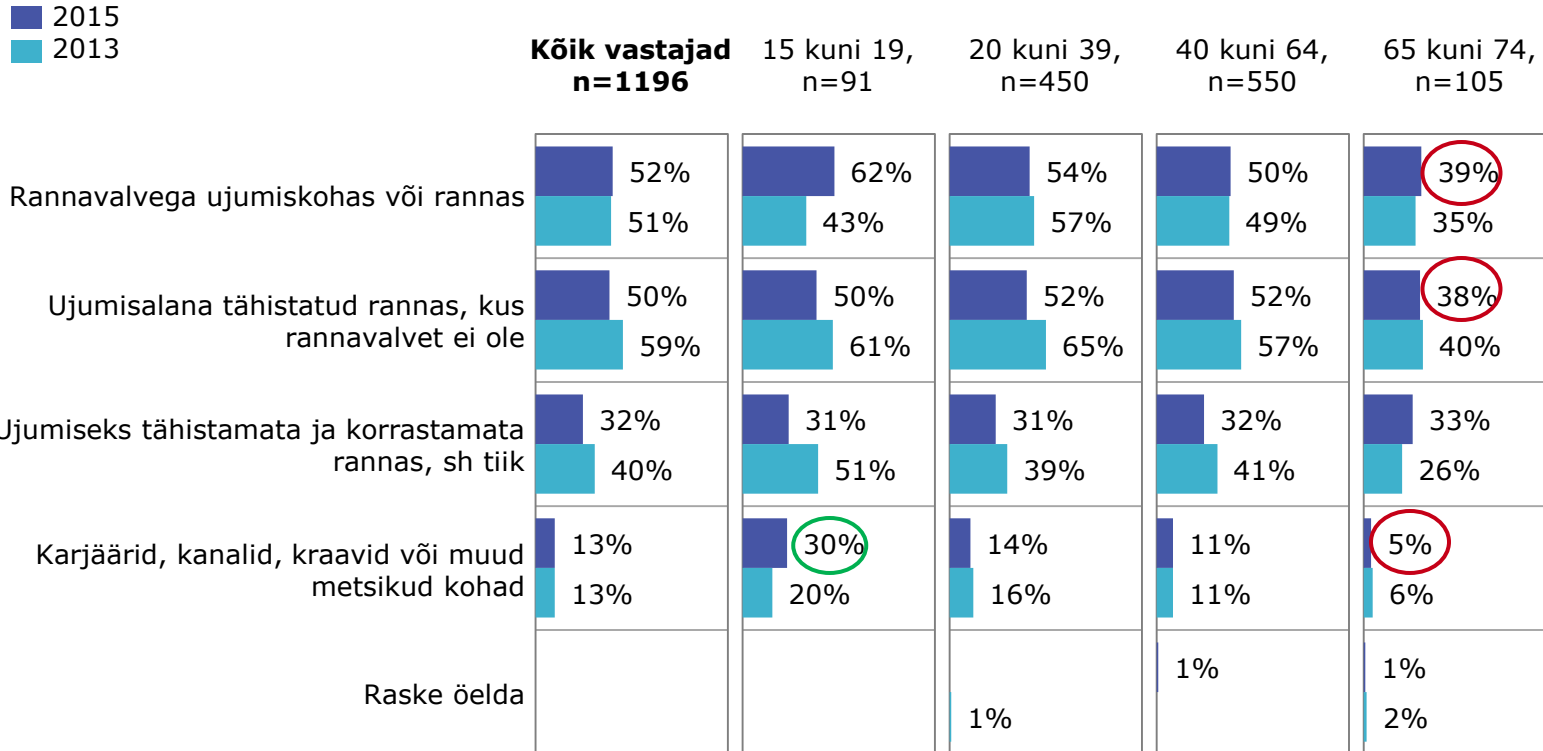

* Vastajate arv antud lõikes on väike, mistõttu tuleb arvestada keskmisest suurema statistilise veaga

Külastatavad ujumiskohad (2)

Nendest, kes on viimase 12 kuu jooksul ujumas käinud, n=1196

4E Millistes ujumiskohtades olete viimase 12 kuu jooksul käinud ujumas?

7

Riskikäitumine Indeksivälised teemad

Kokkuvõte riskikäitumise kohta (1)

Indeksivälised teemad

- **Viimase kolme aasta jooksul ujumas käinutest on vettehüppeid teinud pea veerand (24%),** nii oli ka 2013. aastal.
 - Ootuspäraselt on vettehüpped keskmisest enam levinud meeste seas ja pigem nooremate hulgas.
 - 15–19aastastest on pooled teinud vettehüppeid. Ilmselt vanusega mõistetakse vettehüpete ohtlikkust rohkem, kuivõrd järjest vanemate vanusegruppide puhul jääb vettehüpete harrastajaid üha vähemaks.
 - Keskmisest riskialtimate noorte meeste (18–24aastased) seas on keskmisest enam (keskmine 22% vs. noored mehed 54%) neid, kes on teinud vettehüppeid nii ohtlikes/tundmatutes kohtades kui ka tuttavates (vähemalt näiliselt ohututes) kohtades. Vanemas riskirühmas (25–45aastased) on vettehüpete tegemise osakaal juba väiksem.
 - Selge seos esineb ka ujumisoskuse ja vettehüpete tegemise vahel – mida paremini osatakse ujuda, seda suurem tõenäosus on vettehüpete tegemiseks. Väga hea ujumisoskusega elanike seas on keskmisest enam neid, kellel on olemas vettehüpete tegemise kogemus (6%), ja neid, kel on küll vettehüpete kogemus, kuid enda sõnul tuttavas ja ohutus kohas (39%).
- **Üheksas peres kümnest (93%) käivad 5–15aastased lapsed suvel ujumas koos vastutava täiskasvanuga,** samas 18% tunnistab, et nende laps/lapsed käivad ujumas ka üksi või teiste lastega (omavanuste ja endast vanematega). Võrreldes kahe aasta taguse ajaga võib aga öelda, et lapsevanemad on muutunud mõnevõrra ettevaatlikumaks ning lapsi ei lubata enam nii palju üksi või teiste lastega ujuma kui 2013. aastal (27%→18%).
- **Neli last kümnest räägib kodus veeohutust puudutavatest teemadest,** küll aga on see osakaal püsinud muutumatuna alates 2013. aastast. Keskmisest enam ütlevad Lääne regiooni vastajad, et ei ole lastelt midagi kuulnud (66%). Lõuna regioonis on keskmisest enam neid, kes ei osanud küsimusele vastata (9%).
- **Viies vastanutest viibis sel suvel veekogu ääres seltskonnas, kus tarvitati alkoholi.** Keskmisest enam tuli selliseid olukordi ette just uppumissurmade riskipiirkonnas (24%). Pisut **enam kui kolmandikus** (37%) seltskondades oli mõni inimene, **kes soovis alkoholi tarvitana ujuma või paadiga sõitma minna. Pooltel juhtudel kaaslased otseselt ei takistanud,** kuid jälgisid seltskonnaliiget kaldalt (keskmisest enam Põhja regioonis). **Viiesikul** (22%) juhtudest kaaslased sekkusid ning ei lasknud joobes kaaslasti ujuma või paadiga sõitma.

Kokkuvõte riskikäitumise kohta (2)

Indeksivälised teemad

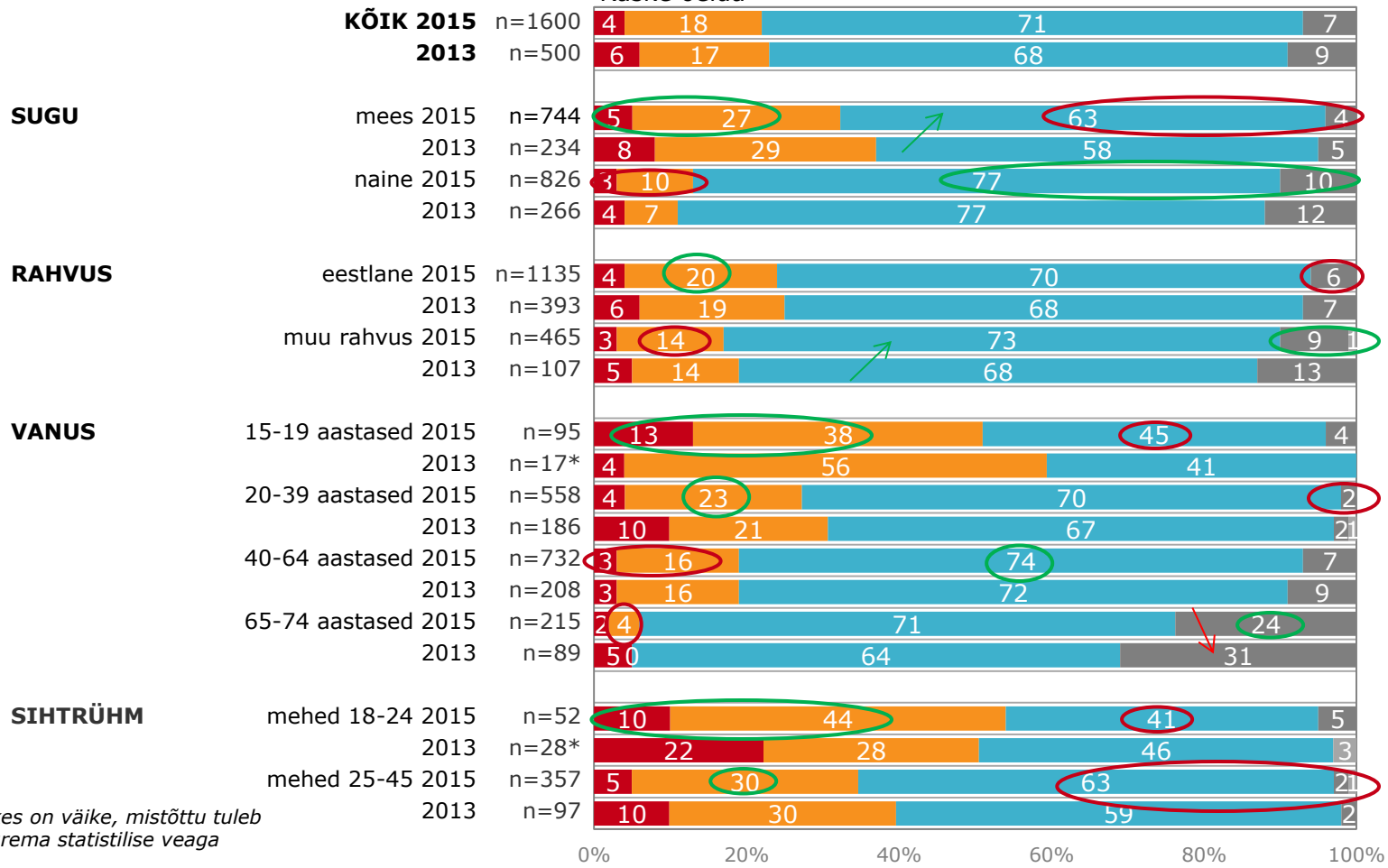
- **Hinnangud oma riskikäitumisele** ei ole viimase kahe aastaga muutunud. Seitse inimest kümnest (69%) väidab end käituvat liigselt riskeerimata, 28% on ühel või teisel moel teinud midagi ohtlikku kas juhuslikult või meelega. Riskantsemalt kipuvad käituma pigem mehed ja kõige nooremad, 15–19aastased, ning 20–39aastased. Seega on ootuspärane, et riskirühma kuuluvad mehed on ohtlikemate tegevustega keskmisest enam kokku puutunud, 18–24aastastest 48% ning 25–45aastastest 43%. Ilmneb ka seos riskikäitumise ja ujumisoskuse vahel – parema ujumisoskusega inimesed kalduvad teistest rohkem riskeerima.

Vettehüpete tegemise kogemus

Kõik vastajad, n=1600

6. Mõeldes oma viimase 3 aasta kogemusele, siis kas olete hüpanud vette tundmatus kohas või ohtlikes kohtades, nt maanteesillad, sadamakaid vms?

- Jah, on tulnud ette
- Olen teinud vettehüppeid, aga mitte tundmatus või ohtlikus kohas
- Ei, sest ei tee vettehüppeid
- Ei ole käinud viimase 3 aasta jooksul ujumas
- Raske öelda

* Vastajate arv antud lõikes on väike, mistõttu tuleb arvestada keskmisest suurema statistilise veaga

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

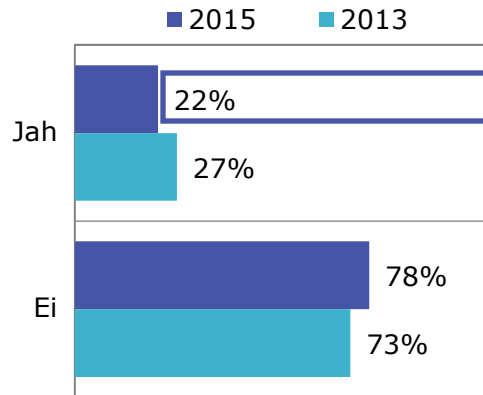

PÄÄSTEAMET

Laste ujumisharjumused ja informeeritus

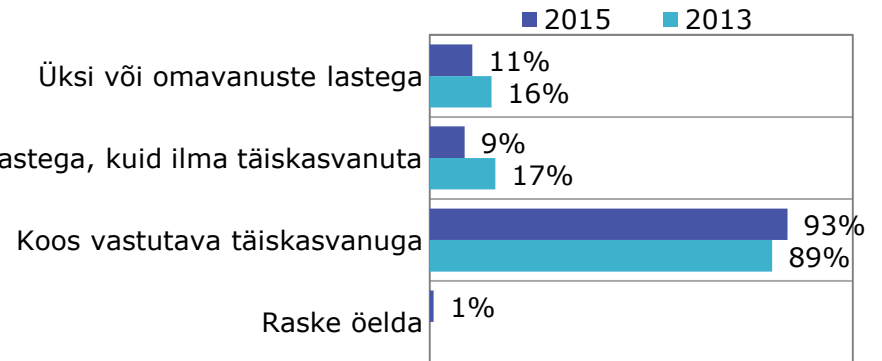
Kõik vastajad, n=1600, perekaal

Kas Teie peres (ehk leibkonnas) on 5–15aastaseid lapsi?

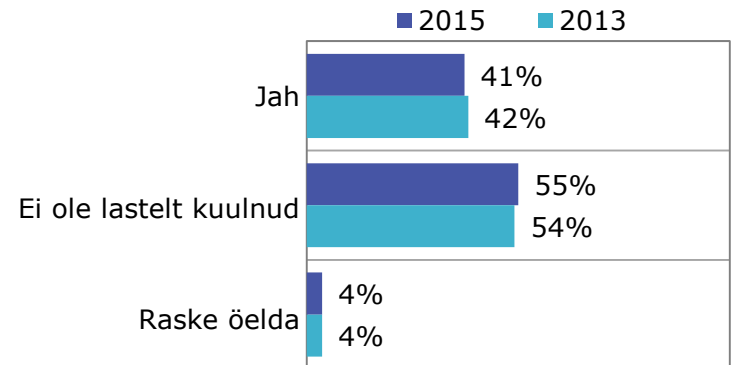

Koos vanemate lastega, kuid ilma täiskasvanuga

Kuidas Teie pere laps või lapsed käivad tavaliselt suvel ujumas? n=606

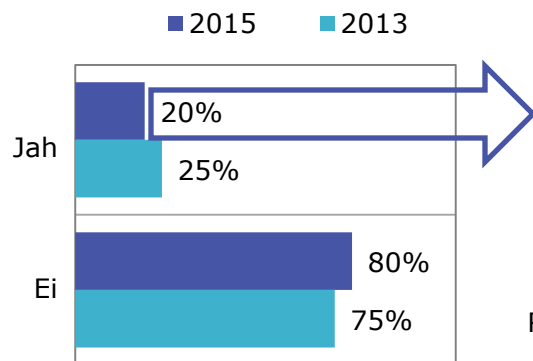
Kas Teie pere laps või lapsed on rääkinud Teile veeohutusest? n=606

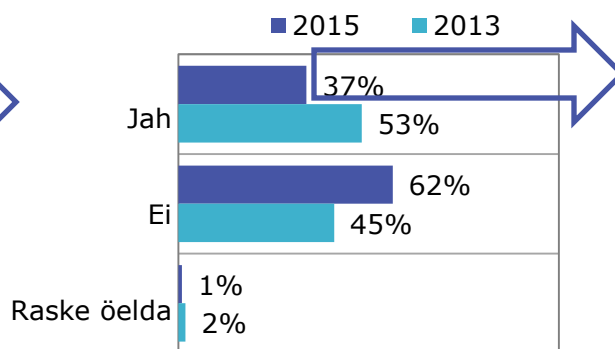
Alkoholi tarbimine veekogu ääres

Kõik vastajad, n=1600

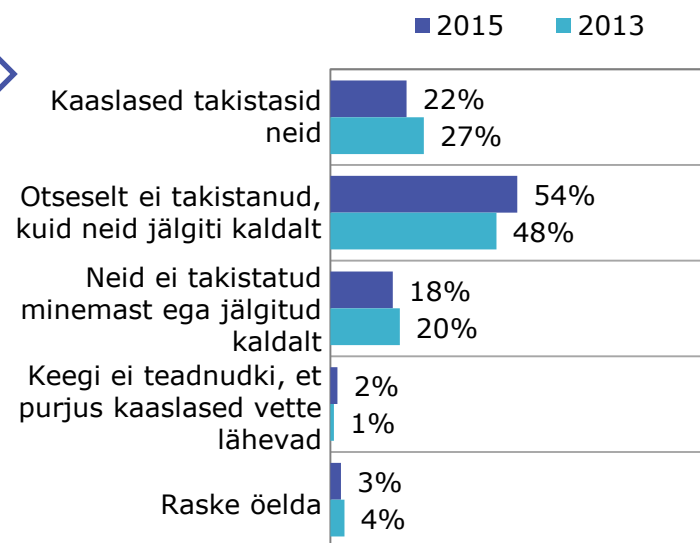
Kas sellel suvel on Teil olnud juhust viibida veekogu ääres seltskonnas, kus tarvitati alkoholi? n=1600

Kas tekkis ka olukord, kus alkoholi tarbinud inimesed soovisid minna ujuma või paadiga sõitma? n=331

Kuidas kaaslased toimisid, kas ...? n=120

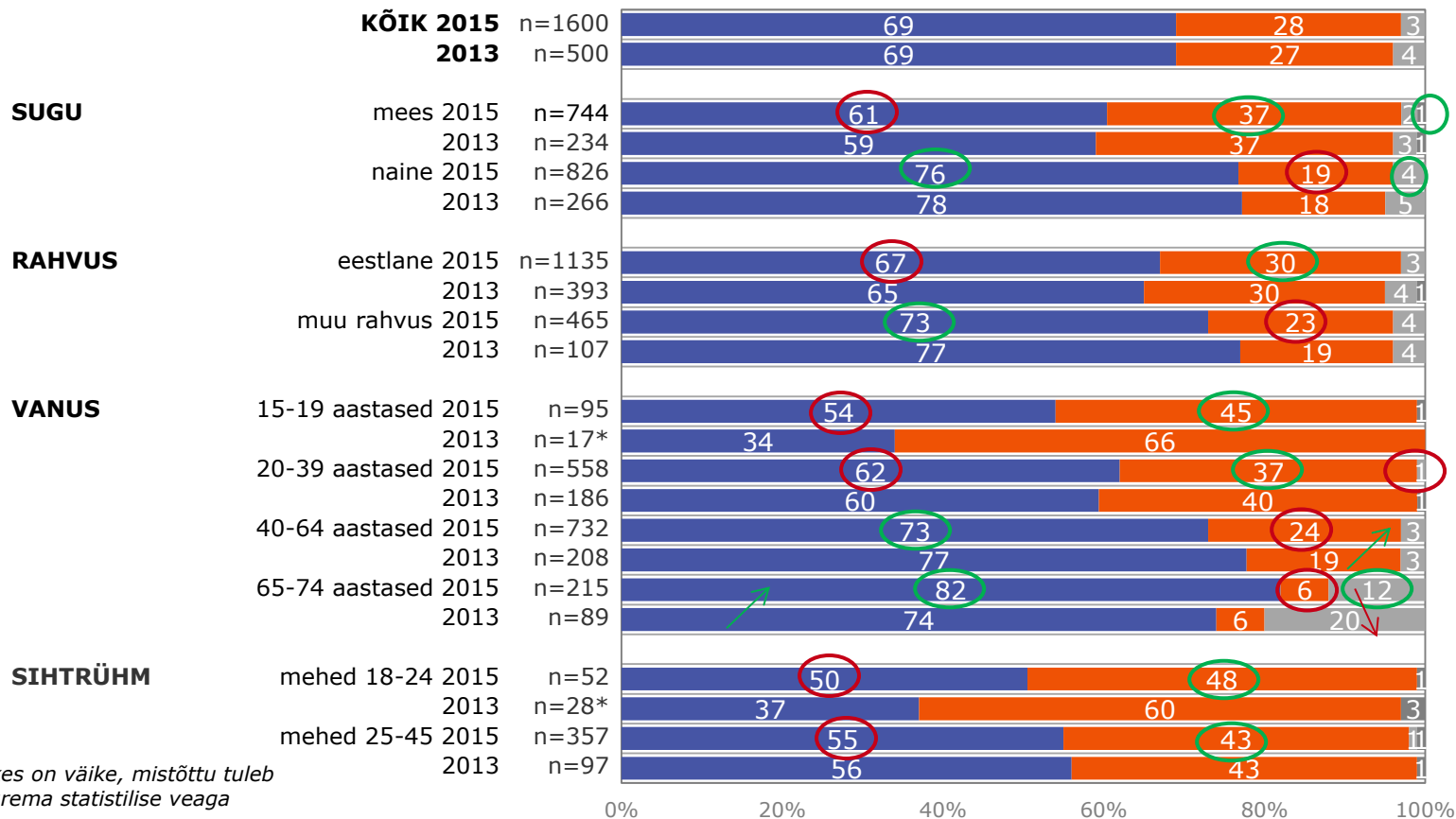

Inimese hinnang oma riskikäitumisele

Kõik vastajad, n=1600

Palun öelge, milline neist on kõige sarnasem Teie viimase kolme aasta käitumisele veekogudel.

- Ei võta kunagi mingeid riske, nt ei lähe ujuma tundmatus või valveta kohta jne
- Hoidun tavaliselt riskidest, kuid mõnikord juhtub, et ujun VÕI Kaldun riskantselt käituma, sest mulle meeldib ennast VÕI Otsin seiklusi ja riske, mulle meeldib teha, mis pähe tuleb
- Ei ole viimase 3 aasta jooksul käinud ei ujumas ega ka paadiga sõitmas
- Raske öelda

* Vastajate arv antud lõikes on väike, mistõttu tuleb arvestada keskmisest suurema statistilise veaga

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

PÄÄSTEAMET

8

Indeksid 2015

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

PÄÄSTEAMET

Indeksite arvutamise eesmärk ja loogika

- Indeksite arvutamise loogika väljatöötamisel ja sisendnäitajate valikul on lähtunud **eesmärgist** suurendada uuringu ja indeksi arvutamise meetodika reliaablust ja valiidsust, sh:
 - kaasata indeksi alusküsimustesse teemad ja näitajad, mis on Päästeameti ennetustöö tulemuslikkuse seire seisukohalt olulised ning otseselt või kaudselt mõjutatavad Päästeameti tegevustega nii täna kui ka tulevikuperspektiivis;
 - töötada välja andmekogumise instrument ja indeksi arvutamise mudel, mis
 - on piisavalt sensitiivne mõõtmaks elanikkonna veeohutusalasest teadmistes, hoiakutes ja käitumises (sh õnnetusi ennetavas käitumises) toimuvaid muutusi ning
 - ennetab/tasandab nn küsitleja vea mõju tulemusele.
- **Loogika**
 - Iga mõõdetava näitaja puhul on määratud tema eesmärkväärtus ja kaal indeksi kujunemisel → väljatöötatud Päästeameti ja Päästeameti konsultandi Esta Kaaluga Tallinna Ülikoolist.
 - Indeksite arvutamise **sisendnäitajad** on toodud järgmisel slaidil.
 - **Indeksi arvutus:**

$$\text{Indeks} = \frac{\text{Tulemuse \%} \times \text{kaal indeksis}}{\text{Eesmärkväärtuse \%}}$$

Indeksite arvutamise sisendnäitajad

■ Teadmised

- Suviste uppumissurmade peamiste põhjuste nimetamine
- Talvise veekogu ohud
- Nõrga jää äratundmine
- Kuhu teatakse, kui märkab paadiga ümber läinud seltskonda
- Peamine ohutusvarustus paadisõidul

■ Hoiakud

- Päästevesti vajalikkus paadisõidul
- Suhtumine alkoholijoobes paadiga sõitmise suhtes
- Lapsevanem lubab 9aastase lapse üksinda ujuma

■ Käitumine

- Päästevesti kandmine paadisõidul
- Alkoholijoobes paadiga sõitmise või ujumise kogemus
- Oletagem, et olete 9aastasega (oskab ujuda 50 m) rannas. Kuidas käitute?

■ Ennetav käitumine

- Kas viimase 12 kuu jooksul on peres räägitud veeohutusest
- Valmisolek takistada purjus sõpra/lähedast
- Millistes ujumiskohtades on viimase 12 kuu jooksul käinud ujumas
- Ujumisoskus: Kui palju suudab ujuda peatusteta

Veeohutusindeksi arvutamine 2015

KÜSIMUSED	Näitaja kaal indeksis	Indeks	Sisendväärtus
Teadmised	25	20,1	
Suviste uppumissurmade peamiste põhjuste nimetamine	5	4,7	94,3
Talvise veekogu ohud	5	3,7	74
Nõrga jää äratundmine	5	2,1	42,3
Kuhu teataks, kui märkab paadiga ümber läinud seltskonda	5	4,7	94
Peamine ohutusvarustus paadisõidul	5	4,9	98
Hoiakud	15	8,8	
Päästevesti vajalikkus paadisõidul	5	4,3	86
Suhtumine alkoholijooes paadiga sõitmise suhtes	5	3	60
Lapsevanem lubab 9aastase lapse üksinda ujuma	5	1,5	29
Käitumine	30	23,2	
Päästevesti kandmine paadisõidul	10	6,6	66
Alkoholijooes paadiga sõitmise või ujumise kogemus	10	8,8	88
Oletagem, et olete 9aastasega (oskab ujuda 50 m) rannas. Kuidas käitute?	10	7,8	78
Ennetav käitumine	30	14,7	
Kas viimase 12 kuu jooksul on peres räägitud veeohutusest	10	3,3	32,5
Valmisolek takistada purjus sõpra/lähedast	10	8	80,3
Millistes ujumiskohtades on viimase 12 kuu jooksul käinud ujumas	5	2,5	50,8
Ujumisoskus: Kui palju suudab ujuda peatusteta	5	0,9	18
KOONDIINDEKS	100	66,8	

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

Märkus: koondindeks arvutatakse algnäitajate põhjal, mistõttu koondindeks ei pruugi olla alaindeksite täpne summa ümardamisest tingitud erinevuste tõttu.

PÄÄSTEAMET

Veeohutusindeksi arvutamine 2013

KÜSIMUSED	Näitaja kaal indeksis	Indeks	Sisendväärtus
Teadmised	25	18,36	
Suviste uppumissurmade peamiste põhjuste nimetamine	5	4,7	94
Talvise veekogu ohud	5	3,3	66
Nõrga jää äratundmine	5	1,4	28
Kuhu teataks, kui märkab paadiga ümber läinud seltskonda	5	4,2	83
Peamine ohutusvarustus paadisõidul	5	4,8	96
Hoiakud	15	8,65	
Päästevesti vajalikkus paadisõidul	5	4,2	84
Suhtumine alkoholijoores paadiga sõitmise suhtes	5	3,0	60
Lapsevanem lubab 9aastase lapse üksinda ujuma	5	1,5	29
Käitumine	30	22,1	
Päästevesti kandmine paadisõidul	10	6,2	62
Alkoholijoores paadiga sõitmise või ujumise kogemus	10	9,0	90
Oletagem, et olete 9aastasega (oskab ujuda 50 m) rannas. Kuidas käitute?	10	6,9	69
Ennetav käitumine	30	14,25	
Kas viimase 12 kuu jooksul on peres räägitud veeohutusest	10	3,3	32,5
Valmisolek takistada purjus sõpra/lähedast	10	7,8	77,8
Millistes ujumiskohtades on viimase 12 kuu jooksul käinud ujumas	5	2,2	44,5*
Ujumisoskus: Kui palju suudab ujuda peatusteta	5	1	20
KOONDIINDEKS	100	63,4	

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

Märkus: koondindeks arvutatakse algnäitajate põhjal, mistõttu koondindeks ei pruugi olla alaindeksite täpne summa ümardamisest tingitud erinevuste tõttu.

PÄÄSTEAMET

*korrigeeritud

9

Lisad

Uuringu ankeet (1)

1T Mis on Teie arvates inimeste uppumissurmade peamised põhjused suvel? Nimetage vähemalt kolm peamist.

Spontaanne vastus - vastusevariante ei loeta ette. Kodeeritakse jooksvalt intervjuu käigus järgmise listi alusel. Esimesena mainitud (meenunud) põhjus tähistatakse eraldi tunnusena.

- 1, Ebakaine olek
- 2, Tundmatus kohas ujumine/vette hüppamine
- 3, Rannavalveta kohas ujuma minek
- 4, Laste järelevalveta jätmine
- 5, Paadisõidul (paat, kanuu, kajak) turvavarustuse (päästevest, -rõngas) mittekasutamine
- 6, Ohutusreeglite eiramine, vähene kogemus paadi/kanuu/süstasõidul
- 7, Terviserike
- 8, Külmas vees tekkinud krambid
- 9, Ebapiisav ujumisoskus
- 10, Oma võimete ülehindamine
- 11, Muu /kirjuta/
- 12 Ei tea, raske öelda

2T Mille tõttu satuvad inimesed talvel veekogule minnes kõige sagedamini ohtu? Nimetage peamised põhjused.

Spontaanne vastus - vastusevariante ei loeta ette. Kodeeritakse jooksvalt intervjuu käigus järgmise listi alusel. Esimesena mainitud (meenunud) põhjus tähistatakse eraldi tunnusena.

- 1, Nõrgale jääle minek
- 2, Ilmastikuoludega mitteametamine
- 3, Liiga kaugele avamerele minek
- 4, Keelu korral jääle minek
- 5, Muu /kirjuta/
6. Ei tea, raske öelda

Uuringu ankeet (2)

3T Mõeldes kevadtalvistele oludele veekogudel, siis millistes kohtades veekogul (ühe veekogu piires) on jää kõige nõrgem ja ohtlikum?

Spontaanne vastus - vastusevariante ei loeta ette. Kodeeritakse jooksvalt intervjuu käigus järgmise listi alusel. Esimesena mainitud (meenunud) põhjus tähistatakse eraldi tunnusena.

- 1, Jääs olevad tumedad kohad
- 2, Jõesuudme alad
- 3, Kõrkjate ja pilliroo piirkond
- 4, Kiirevoolulised kohad, jõelõigud
- 5, Paadisilla lähedus
- 6, Laevatee lähedus
- 7, Torude (kanalisatsioon jms) suudmed
- 9, Meri, merejää
- 10, Kaldaäär
- 11, Allikad
- 12, Muu /kirjuta/
13. Ei tea, raske öelda

4E Millistes ujumiskohtades olete viimase 12 kuu jooksul käinud ujumas?

Loetakse ette, võib valida mitu vastust.

- 1, Rannavalvega ujumiskohas või rannas
- 2, Ujumisalana tähistatud rannas, kus rannavalvet ei ole
- 3, Ujumiseks tähistamata ja korrastamata rannas, sh tiik
- 4, Karjäärid, kanalid, kraavid või muud metsikud kohad
- 5 Ei ole käinud viimase 12 kuu jooksul ujumas
- 6 Raske öelda (ei loeta ette)

Loetakse ette, üks vastus

5E Kuidas Te hindate oma ujumisostkust? Kas Te ...

- 1 Ei oska üldse ujuda
- 2 Ujun peatusteta mitte enam kui 25 m
- 3 Ujun peatusteta kuni 300 m
- 4 Ujun peatusteta üle 1000 m
- 5 Ujun vabalt üle tunni aja ilma peatusteta
- 6 Raske öelda (ei loeta ette)

Uuringu ankeet (3)

6 Mõeldes oma viimase 3 aasta kogemusele, siis kas olete hüpanud vette tundmatus kohas või ohtlikes kohtades, nt maanteeõeldad, sadamakaid vms?

- 1 Jah, on tulnud ette
- 2 Olen teinud vettehüppeid, aga mitte tundmatus või ohtlikus kohas
- 3 Ei, sest ei tee vettehüppeid
- 4 Ei ole käinud viimase 3 aasta jooksul ujumas
- 5 Raske öelda (ei loeta ette)

7K Oletagem, et olete 9-aastase lapsega veekogu ääres rannas päevitamas. Laps suudab järjest ujuda 50 meetrit. Milline järgnevatest tegevustest vastab (vastaks) kõige enam Teie käitumisele?

Vastusevariandid loetakse ette.

- 1 Et laps oskab ujuda, siis ei vaja ta erilist järelevalvet
- 2 Hoian lapsel aeg-ajalt pilgu peal, kuid ei lase tal üksi ujuma minna, vaid ainult minu järelevalve all
- 3 Jälgin last pidevalt nii kaldal kui vees
- 4 Raske öelda (ei loeta ette)

8 Kas Teie peres (ehk leibkonnas) on 5–15aastaseid lapsi? (analüüsil kasutada perekalu)

- 1 Jah
- 2 Ei

Filter: Kui 8=1 Loetakse ette, võib valida mitu vastust.

9 Kuidas Teie pere laps või lapsed käivad tavaliselt suvel ujumas? (analüüsil kasutada perekalu)

- 1, Üksi või omavanuste lastega
- 2, Koos vanemate lastega, kuid ilma täiskasvanuta
- 3, Koos vastutava täiskasvanuga
4. Ei oska öelda /ei loe ette/

Uuringu ankeet (4)

10H Kui lapsevanem lubab oma 9- aastase lapse üksi ujuma, siis võib seda pidada nii usalduseks kui ka hooletuseks lapse suhtes? Kas Teie arvates on see ...?

1. Kindlasti hooletus
2. Pigem hooletus
3. Pigem usaldus
4. Kindlasti usaldus
5. Raske öelda (ei loeta ette)

Räägime lähemalt paadisõiduga seonduvast.

11T Milline on Teie arvates peamine ohutusvarustus paadisõidul?

Spontaanne vastus - vastusevariante ei loeta ette. Kõik vastused kodeeritakse jooksvalt intervjuu käigus järgmise listi alusel. Esimesena mainitud (meenunud) põhjus tähistatakse eraldi tunnusena.

- 1, Päästevest (ujuvvest)
- 2, Päästerõngas
- 3, Veekühvel (hauskar)
- 4, Aer
- 5, Viskeliin
- 6, Muu /kirjuta/
7. Raske öelda

12K Mõeldes paadisõidule (kanuu, paat, kajak, süst), siis kas Te kannate paadisõidu ajal päästevesti?

- 1 Kannan alati
- 2 Ainult juhul, kui see on paadis olemas
- 3 Ainult halvades ilmaoludes (lained, kiire vool, külm)
- 4 Ei kanna kunagi
- 5 Ma ei käi paadiga sõitmas (ei loeta ette!)
- 6 Muu /kirjuta/
- 7 Raske öelda (ei loeta ette)

Uuringu ankeet (5)

13H Paadisõidul päästevesti kandmise vajalikkuse suhtes on erinevaid arvamusi. Milline järgnevatest on lähedasem Teie seisukohale?

Kas päästevest on alati vajalik veesõidukiga (aerupaat, kanuu, süst, kajak, jaht) sõidul?

1. Alati vajalik
2. Vajalik ainult kiire voolu ja lainetuse korral
3. Vajalik ujumisostkusteta inimestel
4. Vajalik ainult lastele, mitte täiskasvanutele
5. Mittevajalik
6. *Raske öelda (ei loeta ette)*

14T Millisele numbrile helistaksid, kui märkad vees paadiga ümber läinud seltskonda?

Spontaanne, märgi number, kui see on 3kohaline lühinumber ----- number (3kohaline)

Muu number või kommentaar: märgi _____

15K Mõeldes viimasele 12 kuule, siis kas Te olete alkoholi tarvitanuna läinud ujuma või paadiga sõitma?

- 1 Olen teinud mõlemat
- 2 Olen ainult ujunud
- 3 Olen ainult paadiga sõitnud
- 4 Ei ole kumbagi teinud
- 5 *Raske öelda (ei loeta ette)*
- 6 *Keeldus vastamast*

16H Alkoholihoobes paadiga sõitmise suhtes on erinevaid arvamusi. Milline kolmest on Teie seisukohale kõige lähem? Kas

1. Keegi ei tohi paadis olla alkoholi tarvitanud
2. Piisab, kui paadijuht/seltskonna eest vastutaja on kaine.
3. Ka paadijuhile/ seltskonna eest vastutajale on kerge alkoholihoove lubatud
4. *Raske öelda (ei loeta ette)* Kommentaar: merel tegutseb politsei veeliiklusteenistus ... ning skuutrisõitjatel lubatud kuni 0,2- ja väikelaevajuhtidel kuni 0,8-promilline hoove.

Uuringu ankeet (6)

17E Millisel juhul TE olete valmis takistama (olete takistanud) purjus sõbra/lähedast ujuma või paadiga sõitma minemast?

- 1 Sõltumata sõbra joobeastmest, igal juhul takistan
- 2 Ainult juhul, kui sõber on tugevalt joobes ja olen võimeline teda takistama
- 3 Otseselt ei takista, aga ma jälgin teda vees
- 4 Ei takista, sest purjus inimest ei ole mõtet takistada.
- 5 *Raske öelda (ei loeta ette)*

18 Kas sellel suvel on Teil olnud juhust viibida veekogu ääres seltskonnas, kus tarvitati alkoholi?

- 1 Jah
- 2 Ei
- 3 *Raske öelda (ei loeta ette)*

Kui Q18=1.

19 Kas tekkis ka olukord, kus alkoholi tarbinud inimesed soovisid minna ujuma või paadiga sõitma?

- 1 Jah
- 2 Ei
- 3 *Raske öelda (ei loeta ette)*

Kui Q19=1.

20 Kuidas kaaslased toimisid, kas ...?

- 1 Kaaslased takistasid neid
- 2 Otseselt ei takistanud, kuid neid jälgiti kaldalt
- 3 Neid ei takistatud minemast ega jälgitud kaldalt
- 4 Keegi ei teadnudki, et purjus kaaslased vette lähevad
- 5 *Raske öelda (ei loeta ette)*

21 Inimesed käituvad veekogude ääres erinevalt. Loen Teile ette 4 käitumismustrit. Palun öelge, milline neist on kõige sarnasem Teie viimase kolme aasta käitumisele veekogudel.

- 1 Ei võta kunagi mingeid riske, nt ei lähe ujuma tundmatus või valveta kohas, ei hinda oma ujumisostkust üle, paadisõidul jälgin ohutusnõudeid
- 2 Hoidun tavaliselt riskidest, kuid mõnikord juhtub, et ujun liiga pikki distantse, hüppan tundmatus kohas, ei pane päästevesti selga jms
- 3 Kaldun riskantselt käituma, sest mulle meeldib ennast tõestada või koos sõpradega mõnikord midagi keelatud teha
- 4 Otsin seiklusi ja riske, mulle meeldib teha, mis pähe tuleb ja mitte tagajärgede pärast muretseda
- 5 *Ei ole viimase 3 aasta jooksul käinud ei ujumas ega ka paadiga sõitmas (ei loeta ette)*
- 6 *Raske öelda (ei loeta ette)*

Uuringu ankeet (7)

22E Kas Teie peres on viimase 12 kuu jooksul räägitud veeohutusest veekogu ääres viibimisel ja kuidas ohu korral käituda?
(analüüsil kasutada perekaalu)

- 1 On räägitud uppumisohtu sattumise vältimisest, kuid ei ole räägitud sellest, kuidas ohuolukorras käituma peaks
- 2 On räägitud nii uppumisohtu ennetamisest kui ka käitumisest selle korral
- 3 Ei, sest mina või minu pereliikmed on sellest hästi informeeritud
- 4 Ei ole räägitud, sest see ei puduta meid
- 5 Raske öelda (ei loeta ette)

Filter: Kui 8=1

23 Kas Teie pere laps või lapsed on rääkinud Teile veeohutusest? (analüüsil kasutada perekaalu)

- 1 Jah
- 2 Ei ole lastelt kuulnud
- 3 Raske öelda (ei loeta ette)

Küsimused vastaja kohta

ENNE PÕHIKÜSIMUSI:

Maakond

Vald (mis on analüüsis uue regioonitunnuse (= veekoguäärsed vallad) moodustamise aluseks)

Asulatüüp (4-ne jaotus)

Vanus

Sugu

Rahvus

PÕHIKÜSIMUSTE JÄREL TÄIENDAVAD KÜSIMUSED:

Milline on Teie pere? Mitu inimest sinna kuulub, arvestades ka Teid ...

1. 1 inimene
2. 2 inimest
3. 3 inimest
4. 4 inimest
5. 5 või enam inimest

Uuringu ankeet (8)

Milline järgnevatest seisunditest Teid põhiliselt iseloomustab? Kas Te olete...

1. iseendale tööandja (ettevõtja)
2. palgatöötaja (ka palgata töötaja pereettevõttes/talus)
3. lapsehoolduspuhkusel
4. töötu, tööotsija
5. pensionil (ka invaliidsuspensionil)
6. kodune
7. õpilane, üliõpilane
8. muu (TÄPSUSTA)

Mis ametikohal Te töötate?

1. asutuse/ettevõtte tippjuht
2. keskastme juht
3. tippspetsialist (ametikohale vastava kõrgharidusega)
4. keskastme spetsialist, abispetsialist, tehnik
5. ametnik, kontoritöötaja, isiku-/klienditeenindaja, kaitse-/päästeteenistuses
6. oskustöölaine, seadmeoperaator, sõidukijuht
7. lihttöölaine

Milline on Teie haridus?

1. algharidus
2. põhiharidus
3. keskharidus või kutseharidus
4. kõrgharidus

Kas Te olete oma leibkonnas inimene, kes toob suurema osa leibkonna sissetulekutest?

1. jah
2. ei

Kas Te olete oma leibkonnas inimene, kes teeb pere põhilised sisseostud?

1. jah
2. ei

Kui suur oli möödunud kuul Teie leibkonna kättesaadud sissetulek ühe inimese kohta?

Litke kokku kõigi leibkonnaliikmete kättesaadud sissetulekud ja jagage saadud summa leibkonnaliikmete arvuga. /loetakse ette sissetulekuvahemikud/

CATI telefoniküsitluse meetodika

- Küsitlemisel kasutasime **CATI** (CATI – Computer Assisted Telephone Interviewing) meetodit. TNS Emoril on Eestis kaasaegseim ja suurim telefoniküsitluskeskus. Selles on 40 intervjuerija töökohta. TNS Emori oma küsitluskeskus võimaldab uuringu kujundada täpselt eesmärgist lähtudes – korrektselt rakendada erinevaid valimitüüpe, programmeerida keerukaid intervjuusid ja tagada nende vigadeta läbiviimine, jälgida igapäevaselt uuringu kulgu ning probleemide ilmnemisel reageerida operatiivselt ja paindlikult.
- Intervjuu käiku ja valimi proportsioone kontrollib spetsiaalne tarkvara NIPO. Kõik meie küsitlajad on läbinud põhjaliku koolitusprogrammi. Keerukamate projektide puhul teeme ka erikoolituse.
- Uuringu üldkogumi moodustavad Eesti Vabariigi alalised **elanikud vanuses 15-74** (seisuga 01.01.2015. a kokku 983 826 inimest).
- Valimi suurus, st uuringuga hõlmatud küsitletavate hulk oli **1600 inimest**. Selle moodustamisel kasutasime üldkogumi proportsionaalset mudelit.
- Küsitlustöö lõppedes kontrollisime kujunenud valimi sotsiaal-demograafilist struktuuri võrreldes vastavate statistiliste näitajatega üldkogumi kohta ning kaalusime valimit uuringu esinduslikkuse tagamiseks (piirkond, asulatüüp, rahvus, vanus ja sugu) tunnuste lõikes.
- Statistikaameti arvestuslikud andmed seisuga 01.01.2015. a.

Üldkogumi jaotus 2015

15-74a jaotus		Kokku	Mehed				Naised					Asula-tüüp			Rahvus	
Statistikaamet, 1.1.2015		15-74a	15-19a	20-39a	40-64a	65-74a	15-19a	20-39a	40-64a	65-74a	pealinn või suur linn	muu linn	maa-asula	eestlane	muu rahvus	
Region	Kogu Eesti	983826	30759	185049	207899	49175	29083	174388	230145	77328	487961	187230	308635	672871	310955	
Põhja	Tallinn	314332	7639	64390	58617	13646	7541	67534	71421	23544	314332			169237	145095	
Põhja	Harjumaa	118682	4071	22575	26822	5405	3744	21654	26887	7524		33417	85265	89977	28705	
Lääne	Hiiumaa	6646	267	1094	1595	421	192	822	1680	575		2307	4339	6529	117	
Lääne	Järvamaa	22541	856	3829	5141	1380	765	3062	5385	2123		10591	11950	21257	1284	
Lääne	Läänemaa	18161	628	2960	4246	1154	585	2408	4493	1687		8483	9678	16067	2094	
Lääne	Pärnumaa (Pärnu)	60881	2209	10641	13293	3451	1994	9394	14398	5501	29153	9208	22520	53931	6950	
Lääne	Raplamaa	25711	975	4664	5850	1523	868	3790	5960	2081		9114	16597	24063	1648	
Lääne	Saaremaa	23913	798	4165	5501	1508	763	3355	5683	2140		9748	14165	23392	521	
Lõuna	Jõgevamaa	23168	912	3811	5454	1499	862	3003	5461	2166		8109	15059	21007	2161	
Lõuna	Põlvamaa	20544	772	3506	4964	1304	731	2748	4818	1701		5938	14606	19415	1129	
Lõuna	Tartumaa (Tartu)	112540	3616	24083	21396	4933	3491	23866	23456	7699	73049	4700	34791	94849	17691	
Lõuna	Valgamaa	22137	819	3559	5215	1378	830	2974	5277	2085		12455	9682	18080	4057	
Lõuna	Viljandimaa	35137	1336	6066	7759	2219	1258	4991	8345	3163		17167	17970	33450	1687	
Lõuna	Võrumaa	24693	892	4371	5802	1401	892	3423	5805	2107		10221	14472	23460	1233	
Viru	Ida-Virumaa (Narva)	110799	3305	17784	26220	5503	3008	14983	30403	9593	43802	26329	13043	20281	90518	
Viru	Ida-Virumaa (Kohtla-Järve)										27625					
Viru	Lääne-Virumaa	43941	1664	7551	10024	2450	1559	6381	10673	3639		19443	24498	37876	6065	

Planeeritud valimijaotus 2015

		Kokku	Mehed				Naised				Asula-tüüp			Rahvus	
		15-74a	15-19a	20-39a	40-64a	65-74a	15-19a	20-39a	40-64a	65-74a	pealinn või suur linn	muu linn	maa- asula	eestlane	muu rahvus
Regioon	Kogu Eesti	1600	53	290	348	84	49	264	381	131	601	372	556	1110	490
Põhja	Tallinn	290	11	80	79	18	10	82	91	29	290	31	79	239	161
Põhja	Harjumaa	110													
Lääne	Hiiumaa	17													
Lääne	Järvamaa	57													
Lääne	Läänemaa	46	15	69	90	24	13	58	95	36	74	125	201	368	32
Lääne	Pärnumaa (Pärnu)	154													
Lääne	Raplamaa	65													
Lääne	Saaremaa	61													
Lõuna	Jõgevamaa	39													
Lõuna	Põlvamaa	34													
Lõuna	Tartumaa (Tartu)	190	14	76	85	21	14	69	89	32	123	98	179	353	47
Lõuna	Valgamaa	37													
Lõuna	Viljandimaa	59													
Lõuna	Võrumaa	41													
Viru	Ida- Virumaa (Narva)	286									114				
Viru	Ida- Virumaa (Kohtla- Järve)		13	65	94	21	12	55	106	34	71	118	97	150	250
Viru	Lääne- Virumaa		114								0				

Küsitlusstatistika

- Küsitlus toimus TNS Emori 40 töökohaga küsitluskeskuses. Intervjuu käiku ja valimi proportsioone kontrollib spetsiaalne tarkvara NIPO CATI System.
- CATI-meetod (arvuti abil tehtavad telefoniintervjuud):
ankeedi küsimused on küsitlejale nähtavad arvuti ekraanil ja vastused sisestab küsitleja kohe arvutisse. Filtrid ja roteerimised on programmeeritud, vähendades nii vigu küsitlemisel.
- Kõik meie küsitlejad on läbinud koolitusprogrammi. Antud uuringu puhul viisime läbi ka projekti erikoolituse.
- Küsitlustöös osales 50 vastava ettevalmistuse saanud ASi Emori küsitlejat.
- Kokku tegid küsitlejad **9791** kontaktivõttu, neist:
 - 1600 juhul viidi intervjuu läbi;
 - 1369 juhul keelduti intervjuust;
 - 742 juhul ei olnud sihtrühma esindaja kättesaadav;
 - 1806 juhul ei toimunud intervjuud, kuna kvoot oli täis;
 - 3767 juhul ei saadud kontakti;
 - 501 juhul ei kuulunud vastaja sihtrühma;
 - 6 juhul intervjuu katkestati.

Tulemuste usalduspiirid

Tabeli kasutamise näide: 60% vastanutest takistaks igal juhul alkoholihoobes sõpra (1600 vastajat).

Selle näitaja statistilised usalduspiirid 95% tõenäosusega on $\pm 2,4\%$ (ehk 57,6% kuni 62,4% kogu Eesti elanikkonnast takistaks oma alkoholihoobes sõpra või lähedast ujuma või paadiga sõitma minemast).

Valimi suurus	50%	45%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
	50%	55%	60%	65%	70%	75%	80%	85%	90%	95%	97%	98%
50	14,28%	14,21%	13,99%	13,63%	13,09%	12,37%	11,43%	10,20%	8,57%	6,23%	4,87%	4,00%
60	13,04%	12,97%	12,78%	12,44%	11,95%	11,29%	10,43%	9,31%	7,82%	5,68%	4,45%	3,65%
80	11,18%	11,12%	10,95%	10,66%	10,25%	9,68%	8,94%	7,98%	6,71%	4,87%	3,81%	3,13%
100	10,00%	9,95%	9,80%	9,54%	9,16%	8,66%	8,00%	7,14%	6,00%	4,36%	3,41%	2,80%
120	9,04%	8,99%	8,85%	8,62%	8,28%	7,83%	7,23%	6,45%	5,42%	3,94%	3,08%	2,53%
150	8,00%	7,96%	7,84%	7,63%	7,33%	6,93%	6,40%	5,71%	4,80%	3,49%	2,73%	2,24%
200	6,93%	6,89%	6,79%	6,61%	6,35%	6,00%	5,54%	4,95%	4,16%	3,02%	2,36%	1,94%
250	6,20%	6,17%	6,07%	5,91%	5,68%	5,37%	4,96%	4,43%	3,72%	2,70%	2,11%	1,74%
300	5,66%	5,63%	5,54%	5,40%	5,18%	4,90%	4,53%	4,04%	3,39%	2,47%	1,93%	1,58%
400	4,90%	4,87%	4,80%	4,67%	4,49%	4,24%	3,92%	3,50%	2,94%	2,14%	1,67%	1,37%
500	4,38%	4,36%	4,29%	4,18%	4,02%	3,79%	3,51%	3,13%	2,63%	1,91%	1,49%	1,23%
589	4,04%	4,02%	3,96%	3,85%	3,70%	3,50%	3,23%	2,88%	2,42%	1,76%	1,38%	1,13%
700	3,70%	3,68%	3,63%	3,53%	3,39%	3,21%	2,96%	2,64%	2,22%	1,61%	1,26%	1,04%
800	3,46%	3,45%	3,39%	3,30%	3,17%	3,00%	2,77%	2,47%	2,08%	1,51%	1,18%	0,97%
900	3,27%	3,25%	3,20%	3,11%	2,99%	2,83%	2,61%	2,33%	1,96%	1,42%	1,11%	0,91%
1 000	3,10%	3,08%	3,03%	2,95%	2,84%	2,68%	2,48%	2,21%	1,86%	1,35%	1,06%	0,87%
1 600	2,45%	2,44%	2,40%	2,34%	2,24%	2,12%	1,96%	1,75%	1,47%	1,07%	0,84%	0,69%

Projekti meeskond

Uuringu eri etappides osalesid ja olid vastutavad:

Tellijapoolne kontaktisik:	Natalja Lebedeva
Päästeameti-poolne konsultant:	Esta Kaal
Uuringu kava ja aruande koostaja:	Annette Schultz, Jaanika Hämmal
Valimi koostaja:	Katre Seema
Ankeedi programmeerija:	Kalev Mitt
Küsitlustöö koordineerija:	Kaja Nebel
Andmetöötlus:	Kalev Mitt
Graafilised tööd:	Grete Maria Vürst

Kontaktinfo

Annette Schultz
TNS Emori uuringuspetsialist
Telefon: 626 8 544
E-post: annette.schultz@emor.ee

TNS Emor

Telefon: 626 8500
Faks: 626 8501
E-post: emor@emor.ee
Adress: A. H. Tammsaare tee 47, 11316 Tallinn

TNS Emor

Veeohutusalase teadlikkuse indeksi uuring

PÄÄSTEAMET